

Isonkyrön Joulu 2000

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta 2001*

**Tervajoen
Kiviveistämö Oy**

puh. 06-478 7600
fax 06-478 7620

**Isonkyrön
seurakunta**

*toivottaa
Pohjankyrön kansalle
Joulurauhaa ja
Siunausta Vuodelle 2001*

*Rauhallista Joulua ja
Hyvinvointia
Vuodelle 2001*

toivottaa
Isonkyrön kunta

Sisällysluettelo

<i>Joulutervehdus</i>	<i>Heikki Oksala</i>	4
<i>Bachia cembalolla</i>	<i>Salme Muilu</i>	5
<i>Kalliojärven virkistysalue</i>	<i>Pirkko Viljanmaa</i>	6 - 7
<i>Kyröläisten esihistorialliset hautaustavat</i>	<i>Kirsti Paavola</i>	8 - 9
<i>Rautatievirkamies valokuvaajana Orismalassa</i>	<i>Matti Piuholo</i>	10-12
<i>Yhteistä perintöä</i>	<i>Risto Knaapi</i>	13
<i>Vuoden käsityö Isostakyröstä</i>	<i>P. Viljanmaa</i>	14-15
<i>Isohanke, Pohjanmaan historiallinen keskus Isossakyrössä</i>	<i>Risto Knaapi</i>	16-18
<i>Juttuja kyrööstä</i>	<i>Arvi Komsu</i>	18
<i>Heikin runoja</i>	<i>Heikki Ryhänen</i>	18
<i>Kuningatar Ester ja oikeuden voitto</i>	<i>Mirja Rinta</i>	
<i>Isonkyrön kunnalliskertomus</i>	<i>Tarja Ollila</i>	20-21
<i>Kala nappaa</i>	<i>Tarja Ollila</i>	22
<i>Sääennuste</i>	<i>Juhani H.Luoma</i>	23
<i>Taito ratkaisee</i>	<i>Eila Ollila</i>	24-25
<i>Lapsuuteni joulu</i>	<i>Kauko Pollari</i>	26-28
<i>Jospa meilläkin ois joulu</i>	<i>Risto Tammi</i>	29
<i>Sotahevostemme kunniaksi</i>	<i>Risto Knaapi</i>	30-31
<i>Tapahtui Isossakyrössä</i>		32-35
<i>Isonkyrön yrittäjien vauhdikas vuosi</i>		36-37

***Hyvää Joulua ja
Onnellista tulevaa vuotta***

Joulutervehdys Isonkyrön seurakunnalta

Kun Jumala loi ihmisen, hän loi samalla kaiken taidekauniin. Kirkkotaiteesta, sen kuvista, musiikista ja arkkitehtuurista, on meille suuri apu kristillisen uskon merkitysisältöjen avaajana ja välittäjänä. Koska taide ei jäljennä näkyvää, avautuvat myös ne syvyydet ja monikerroksiset ulottuvuudet, joita olisi mahdotonta sanallisesti ilmaista. Missä sanat loppuvat, siellä kirkkotaide alkaa elää ja kykenee jatkamaan.

Eräs teologi kirjoitti 1100-luvulla kirkkotilasta näin: "Olet lähestynyt Jumalan huonetta luotavaisesti ja koristanut mitä suurimmalla kauneudella; olet koristanut katon ja seinät erilaisilla väreillä ja ... näyttänyt ihmisille Jumalan paratiisin, joka on tulvillaan erilaisia kukkia, vihreitä lehtiä ja yrttejä, ... ihmisen silmä ei tiedä, mihin ensin kiinnittäisi katseensa. Katto kimaltelee kuin silkkikangas ja seinät näyttävät paratiisilta."

Lohjalla, kuten meillä Isossakyrössä, on keskiaikainen pyhälle Laurentiukselle omistettu kirkko. Myös Lohjan kirkossa on runsaasti seinämaalauksia 1500-luvun jälkipuoliskolta. Näin joulun aikaan koen erityisen puhuttelevana kalkkimaalauksen lisäin eli Jessen puusta. Seinämaalaus syventää niiden jouluprofetioiden näkyjä, jotka ennustavat, miten lisäin kannota nousee verso ja vesa puhkeaa sen juuresta kantaen hedelmää.

Meillä on tapana koristella joulukuusi paratiisin elämänpuun symbolina ja asettaa tähti sen latvaan. Jessen puussa Lohjalla on ylimpänä latvuksessa Jeesus ristiinnaulittuna. Hänessä on viisauden ja ymmärryksen Henki, joka kuvataan kyyhkysen muodossa. Oikeanpuolisella yläoksalla nähdään Jeesus-lapsi äitinsä Marian sylissä. Toisaalta puu on elämänpuu, mutta toisaalta se on Jeesuksen sukupuu kantaisänä lisäin, kuningas Daavidin isä. Oksilla oleviin kukintoihin on kasvanut hedelminä Daavidin suvun jäsenten kuvia ja hahmoja.

Puu vaikuttaa täysin tasapainoiselta, vaikka se on epäsymmetrinen. Vapahtajan risti muistuttaa myös vanhurskaan Tuomarin vaakaa, jossa punnukset ovat tasan. Jeesus tuomitsee oikein ja armollisesti. Ristillä päänsä kallistanut Jeesus muistuttaa meitä siitä, että syntimme on sovitettu ja velkamme maksettu. Jeesus on täyttänyt lain. Oikea joulu iloitsee iloa evankeliumista; syntisten Vapahtaja on tullut maailmaan. Hänessä armo ja totuus kohtaavat toisensa.

Toivotan Isonkyrön seurakunnan puolesta sekä omasta ja perheeni puolesta Joulun iloa ja Kristuksen valoa! (virsi 23)

Heikki Oksala

*Bachia cembalolla
hauraat soinnut
putoilevat,
sunnuntain rauhaan.
Mietin, kohta on
pyhäinpäivä,
adventit, joulu.
Odotusta,
kaipausta.
Sytytetään kynttilä, kynttilät,
kynttilämeri.
On juhlaa, suurta juhlaa,
soivat enkelten kellot,
soivat sieluun ja
lumen hiljaisuuteen.*

Salme Muilu

Kalliojärven virkistysalue, lomaviettäjänsä keidas

**Ajan hermolla
on oltava ja
mieluiten
etuajassa,
toteaa
Kalliojärven
isäntä Harri
Maunuksela**

Isonkyrön vuoden 2000 yrittäjä Harri Maunuksela

Vuoden 2000 yrittäjäksi valittiin Harri Maunuksela. Harrilla on kaksikin yritystä luotettavana; Kyrönmaan Maansiirto Maunukse-

siipi ja sitten tulee olemaan n. 800 m2 lämmintä tilaa + terassit.

- Tämä kesä on painettu täysillä ja väkeä on riittänyt. Tanssimaan tulee ihmisiä kauempaakin. Nyt jo voi sanoa, että pystyy yönsä rauhassa nukkumaan, toteaa Harri.

- Kaksi ensimmäistä vuotta oli pahimpia, hän muistelee. Rahaa kului ja epäilijöitä riitti. Riskejä oli pakko ottaa, mutta nyt jo tuntuu, että se kannatti. Ajan hermolla on edelleen oltava ja mieluiten etuajassa.

- Hyvän ohjelmatoimiston löytäminen on tärkeää silloin kun vihteestä puhutaan. Toimistot osaavat arvioida, kenestä tulee tähti ja mikä orkesteri vetää parhaiten yleisöä. Ajoissa pitää napata kysytyimmät, esimerkiksi tällä hetkellä suosittu tanssiorkesteri Yölintu täytyy varata puoli-toista vuotta aikaisemmin.

Yritykset työllistävät omien lisäksi viisi vierasta ja kesäaikaan huomattavasti enemmän.

- Majoitustiloja kysytään yhä enemmän, Caravaanarit rakentavatkin kahdeksan talviasuttavaa mökkiä alueelleen, joten se puoli korjaantunee. Erillaisia oheispalveluja kaivataan myös, valaistut ladut ja lenkkipolut kallioisessa maastossa jo onkin. Tällä hetkellä eniten työllistää pikkujoulut.

- Yrittäjäksi ryhtyminen ei ole ruusuista, kiteyttää Harri, uudestaan en taitaisi tähän hommaan ryhtyä. Mielekästä tämä on kuitenkin ollut, vauhtia riittää eikä yhtäkään päivää ole samanlaista, mutta työtunteja ei saa laskea.

la ja Kalliojärven virkistysalue. Kyrönmaan Maansiirto Maunuksela perustettiin vuonna -85 jolloin Harri vaihtoi valtion hommat täyspäiväiseen yrittämiseen. Maansiirtotyöt jatkuvat edelleen, mutta pojat Marko ja Jouni ottavat toimintaa vastuulleen nyt kun Kalliojärven pyörittäminen vie enemmän aikaa.

Kalliojärvi on se yritys, mikä eniten on julkisuudessa esillä. Valtaalaan on syntynyt muutamien vuoden sisällä oikea lomaviettäjänsä keidas. Tarjolla on kalastusta, mökkejä vuokrattavaksi, uintia, ruokaa ja tanssia.

-Vaativuudesta saunamökistä kaikki alkoi. Paikka oli kaunis ja kysyjä riitti. Caravaanarien kanssa aluksi suunniteltiin aluetta ja -95 tammi-kuussa alettiin kaivamaan. Kesällä oli kahvio ja pieni tanssilava valmis, kertoo Harri Maunuksela

SF-caravan alue Lukkuhaka toimii aivan Kalliojärven vieressä ja näin palvelut täydentävät toisiaan.

- Katettua lavaa on suurennettu kolmena vuonna. Se on nyt 425 m2 ja pitää sisällään keittiön, tanssisalin ja ravintolan. Tätä lavaa käytetään pääasiassa yksityistilaisuuksiin. Tänä vuonna on ollut 12 häät muiden tilaisuuksien lisäksi.

- Ahtaaksi tila kävi kuitenkin isoja artisteja ajatellen. Janne Tulkki veti toistatuhatta ihmistä paikalle. Silloin totesin, että jos aikoo pysyä ajassa mukana on pakko investoida ja rakentaa lisää.

Uuden lavan avajaiset oli toukokuussa 2000. Siinä oli 475 m2 katettua sisätilaa ja 500 m2 terassia. Mutta vieläkin rakennetaan 300 m2 lisä-

Vuoden 2000 yrittäjäksi valittiin Harri Maunuksela. Harrilla on kaksikin yritystä luotsattavana; Kyrönmaan Maansiirto Maunuksela ja Kalliojärven virkistysalue.

Valtaalaan on syntynyt oikea lomanviettäjien keidas. Tarjolla on uintia, kalastusta, mökkejä vuokrattavaksi, ruokaa ja tanssia. Viimeisimmän laajennusosan avajaiset on syksyllä 2000.
kuva Tarja Ollila

Kyröläisten esihistorialliset hautaustavat

Kyrönjoen varrella asuneista ihmisistä huomattavin osa on hävinnyt paitsi ihmisten mielistä myös maaperästä. Kaikkia esihistoriallisen ajan ihmisiä ei ehkä koskaan ole varsinaisesti haudattu, vaan on jätetty maan pinnalle, puiden oksille tai rakennetuille telineille luonnonarmoille. Osa on muuttunut pelkäksi kemiaksi, fosfaattikertymäksi maaperään, osa on hajonnut luunsiruina myöhemmin kynnettyyn peltoon tai kaivettuun rakennuspohjaan. Osa sen sijaan jatkaa häviämisprosessiaan muinoin kaivetuksa tai rakennetussa haudassaan.

Kivikauden ihmiset, haudatut ja hautaamattomat, voidaan kevyesti sivuuttaa; Isonkyrön aluetta nimittäin pitivät hallussaan lohista lihonneet hylkeet. Vain kunnan korkeimmilla mailla kivikautinen pyyntikansa eli ja kuoli. Hautoja ei ole tältä varhaisimmalta ajalta säilynyt. Voimme kuitenkin otaksua, että nykyisen Lehmäjoen takamailla tunnettiin sama tapa kuin muuallakin kivikauden Suomessa: vainajat haudattiin asuinpaikoille, kotipiiriin - kotipiiriin - suunnilleen itsensä pituisiin maakuoppiin, päälle ripoteltiin kalvakuutta peittämään punamultaa ja mukaan annettiin meren sileäksi hio-ma kivi tai jokunen kiviesine.

Isonkyrön esihistoria on metallikausien historiaa. Pronssikaudella, noin 1500 e.Kr alkaen tähyiltiin merelle ja katseltiin, kuinka veneet tulivat lännestä ja lipuivat länteen. Rannikon väestö ymmärsi toisiaan Merenkurkun molemmin puolin ja etäämmällekkin. Elettiin samalla lailla, oli opittu talonpojiksi, viljeltiin ja kasvatettiin karjaa kuten muutkin skandinaavit, pukeuduttiin juhlaan samalla lailla, kalisteltiin pronssimiekkoja yhtäläisen koreografian mukaan ja haudattiin vainajatkin kuten suuressa maailmassa oli tapana. Pronssikausi kuroi Eurooppaa yhteen; metallia ei ollut kaikkialla, mutta kaikkialla sitä haluttiin. Kauppa kävi ja kauppiaat.

Samoihin aikoihin kuin Egyptissä faarao Ekh-naton ylisti aurinkoa ainoana jumalana, alettiin pohjoisessakin kaivertaa auringon kuvia kallioihin ja piirtää spiraaleja pronssiin. Myös täällä Kyrönmaalla opittiin, että aurinko on suuri mahtitekijä. Se mahdollistaa maan kasvun. Ilmeisesti juuri aurinkoon ja tuleen liittyi yleiseurooppalainen tapa polttaa vainajat. Se oli järisyttävä uutuuksia täällä pohjoisessa. Vainajalle rakennettiin rovio. Polttaminen oli ratkaiseva ja tärkein vaihe hautausrituaalissa. Emme tiedä miksi. Ehkä siten ajateltiin sielun irtautuvan ruumiista äkillisesti ja tehokkaasti siirtyvän auringon valtakuntaan. Palaneet luunsirut tai vain osa niistä sijoitettiin sitten joko kivistä tehtyyn arkkumaisen rakennelmaan tai astiaan tai vain siroteltiin huolimattomasti kivien sekaan hau-

ta-antimineen. Maahan laskeminen ei liene enää ollut kovinkaan tärkeä osa hautaamista, koska vainajat sekoittuivat toistensa roviojätteisiin samassa haudassa. Kaiken ylle rakennettiin vierinkivistä keko, mitä komeampi sen parempi. Yleensä nämä röykkiöhautat ovat pyöreitä, tai lähes pyöreitä, alle kaksi metriä korkeita, halkaisija muutamametrin. Joku on suorakaiteen muotoinen ja varsin kookas, mutta ei korkea. Näitä kiviröykkiöitä kutsutaan kansan myöhemmin antaman myyttisen nimen mukaan hiidenkiukaiksi. Kivillä oli joku tärkeä merkitys. Niitä oli joissakin paikoissa täytynyt tuoda etäämmältäkin, jotta hauta saatiin tarpeeksi näyttäväksi, pelkkä maa ei kelvannut. Ei vain enää tiedetä, mikä yhteys kivellä, tulella ja vainajalla oli. Jotenkin ne liittyivät yhteen. Ehkä kaskia polttavien talonpoikien käsityksissä elämän kiertokulussa, niin maan kuin ihmistenkin hedelmällisyydessä, uudestaan elpymisessä tuli ja aurinko olivat tärkeimpiä tekijöitä. Tuli oli joka tapauksessa kiven lapsi, se iskettiin kivistä, tuluski-vestä.

Kiviröykkiöhautoja on Kyrönjokilaaksossa paljon, yleensä noin 30-40 metrin korkeuskäyrän tienoilla, pronssikauden merenrannan tuntumassa. Enää hautoja ei tehty kotipiiriin, vaan kallioille tai moreeniharjanteille auringonlaskun aitiopaikalle, ei tosin kovin etäälle asutuksesta. Ilmeisesti kivikauden esi-isä-kultti alkoi väistyä monimutkaisemman jumalmailman tieltä.

Nykyisin nuo pronssikauden komeat haudat sijaitsevat pääosin larvamailla, esimerkiksi Ventälän larvatien varressa, Naarajoella ja Seljänkan-kaalla, osa aivan tien vieressä ja helposti tavoitettavissa. Vaikuttavia paikkoja ovat Tuomaanmäen muinainen rantakallio röykkiöineen samoin Vuorensalo.

Esinelöytöjä näistä röykkiöistä on niukasti, samoin palaneita luunsiruja. Onhan kiviröykkiössä aika tehokas LVI-systeemi. Niinpä menneen ajan ihmisen fyysisen olemuksen tutkimiseen nämä röykkiöt

eivät tarjoa ainesta. Lisäksi röykkiöitä on tieteellisesti tutkittu täällä varsin vähän, monia sen sijaan on aikojen kuluessa pengottu.

Polttohautaustapa jatkui rautakauden puolelle. Rautakausi alkoi noin 500 e.Kr. Uuteen metalliin tutustuminen ei muuttanut ajatusmaailmaa tai elämäntapaa. Kauppaa käytiin ja kenties ryöstettiin ja sodittiinkin kaukana kotikonnuista ja vaikutteita saatiin aina roomalaisesta maailmasta saakka. Vainajaroviot savusivat edelleen kautta Euroopan. Niin meilläkin. Uutta oli se, että vainajia varustettiin tuonpuoleiseen entistä runsaammin antimin, ja että röykkiöt pienenevät. Niitä ei enää kasattu komeimmalle paikalle kuin merimerkiksi, vaan vaatimattomampiin kohteisiin ja useitakin samalle alueelle. Osa niistä lienee ollut talokalmistoja, osa ehkä koko kylän vainajala. Keskisellä rautakaudella, noin 600-700-luvuilla tuli tavaksi luopua varsinaisesta röykkiöstä. Riitti, kun kiviä oli pari kerrosta epämääräisen muotoisena kivikkona, jonne palaneet luut ja vainajan matkavarusteet kätkettiin. Usein suurehko silmäkivi oli muutoin kaoottiselta vaikuttavan haudan keskeinen elementti. Muun muassa Napuen patsaan vieressä on tällainen epäsäännöllinen polttokalmisto.

Isonkyrön rauta-kautiset röykkiöt ovat noin 22-25 metrin korkeuskäyrän tuntu-massa ja lähellä nykyistä asutusta, jopa aivan sen keskellä. Merihän

pakeni koko ajan länteen ja jokilaakso asutuksi-
neen muotoutui Isonkyrön alueelle. Rautakautisia kalmistoja on muun muassa Laurolan Ollikalassa (Kapumäki) ihan piha-alueella, samoin esimerkiksi Ulvilan Rinta-Ulvisessa, Palonkylän Ala-Pollarissa ja Varpolan pappilassa. Perttilän riipusillan korvalla pohjoispuolella on myös ollut nyt tosin jo tuhoutunut, mut-

ta 1930-luvulla osittain tutkittu kalmisto. Muutamista näistä kohteista on hienoa esineistöä, erityisesti koruja, joiden muoti muuttui noin sukupolven tahdissa ja jotka siksi ovat melko kiitollisia ajoitettavia.

Pari erityistä hautapaikkaa rautakaudelta kannattaa ottaa esiin. Toinen on Pernulan Pukkilan polttokalmisto, joka tutkittiin 1920-luvulla. Merkittäväntä siinä oli rikkain hauta-antimin, muun muassa loistoasein varustettu venepolttohauta. Länsi-

suomalainen mahtimies tai päällikkö haudattiin joskus veneessään, niin tehtiin meitä rikkaammassa Ruotsissakin.

Siellä ei tosin venettä poltettu. Tästä onkin veistetty, että pihit suomalaiset polttivat päällikkönsä vanhoissa vuotavissa veneissä, joista päästiin näin eroon sangen komealla tavalla. Pukkilan hautaa ei kuitenkaan ole syytä kutsua viikinkipäällikön haudaksi. Venehauta ja kalmiston muutkin haudat ajoittuvat nimittäin muutama sukupolvi viikinkejä vanhemmaksi, eivätkä meikäläiset varsinaisia viikinkejä koskaan olleetkaan. Ehkä etelä-rannikkolaiset sentään tarttuivat ruotsalaisten viikinkien vanaveteen ja purjehtivat Venäjän suurille joille tarjoten skandiinaaveille idänkaupan tuntemustaan.

Toinen erikoisuus on Orismalan Leväluhta. Silloiseen suonsilmäkkeeseen upotettiin kuolleita 400-600-luvuilla. Kaikkiaan lähes 100 ihmisen luut on löydetty. Paljon on pohdittu, mikä tämä suo- tai lähdehauta oikeastaan on. Onko se uhripaikka? Keitä uhrattiin? Sotavankejako vierailta mailta? Vai oman kylän valittuja hedelmällisyys- tai muissa uhririjuhlissa? Vai olivatko vainajat kenties ruttoon tai johonkin muuhun tarttuvaan tautiin kuolleita ja pikaisesti haudattavia? Vai oliko kyseessä suhteellisen normaali hautaus, jossa vain haluttiin päästä vähällä vaivalla? Viime vuonna tehdyn ja siis uusimman tutkimuksen mukaan (Ph.D. Markku Niskanen) leväluhtalaiset eivät fyysisesti eronneet muista lähialueen aikalaisistaan; he eivät olleet sen pienempiä, sirompia tai kapeakalloisempia kuin muutkaan aikansa pohjoiseurooppalaiset, päin vastoin kuin vielä 1990-luvun alussa väitettiin. Poikkeavaa on kuitenkin se, että vainajia ei oltu poltettu. Vastaava, mutta pienimittakaavaisempi hauta on Vähänkyrön Käldeämäki.

Kaiken kaikkiaan yksityiskohdissaan erilaiset hautaustavat olivat esihistoriallisella ajalla mahdollisia, koka säännöiksi kirjoittamaton uskomusmaailma mahdollisti rinnakkaisia ja limittäisiä kuolemankulttuureja.

Isossakyrössä Leväluhta on jäänyt ainoaksi rautakautiseksi ruumishautakohteeksi, vaikka Lounais-Suomessa alkoi vähitellen ruumishautaus tulla polttohautauksen rinnalle 600-luvulta alkaen. Kristinusko alkoi levitä ja tuoda Pohjois-Eurooppaan uutta maailmankuvaa juutalaisesta perinteestä ammentavine hautaustapoineen. Prosessi oli hidas ja ilmeisen organisoimaton alkuvaiheissaan. Kun kristinusko saavutti vankemman jalansijan 1000-luvun lopulta lähtien lounaisimmassa Suomessa, Kyrönjokivarressa asutus lienee syystä tai toisesta harventunut miltei olemattomaksi entisestään. Myöhäisrautakautisia hautoja täältä ei nimittäin tunnet-

**Isonkyrön rautakautiset röykkiöt ovat noin 22-25 metrin korkeuskäyrän tuntumassa ja lähellä nykyistä asutusta, jopa aivan sen keskellä. Merihän pakeni koko ajan länteen ja jokilaakso asutuksi-
neen muotoutui Isonkyrön alueelle.**

Sähköttäjä Aarne Forsman itse ottamassaan valokuvassa 1920. Hän on asettanut "taustafondiksi" kivelle suuren hirventaljan ja myös hänellä on yllään hirviturkki.

Forsman oli syntynyt Oulussa 8.11.1884 ja hänen virkaura alkoi Kannuksen asemalta vuonna 1907. Sieltä hän siirtyi 1912 Kempeleelle ja vielä samana vuonna Keuruun asemalle, mistä sitten elämänsä viimeiseksi jääneelle, Orismalan asemalle 1.10.1919.

RAUTATIEVIRKAMIES VALOKUVAAJANA ORISMALASSA

Silloin kun rautatielaitoksemme toimi vielä täydellä höyryllä ja ratavarsien asemarakennukset olivat toimintaa täynnä ja niissä asema-
päälliköt, kirjurit, sähköttäjät sekä asemamiehet jne. Jokaiselle omat, tarkoin määritellyt tehtävät ja työt.

Niin oli myöskin Orismalan asemalla silloin ennen... esimerkiksi siihen aikaan, lokakuusta 1919 vuoden 1921 lokakuuhun, jolloin Orismalan aseman telegrafistina elikkä sähköttäjän vaativaa virkaa hoiti Aimo Aarne Anton Forsman. Noista kolmesta etunimestään hän käytti keskimmäistä.

Oli oikeaan aikaan Orismalassa

Sähköttäjän virkansa ohella Aarne Forsman oli ansiokas amatöörivalokuvaaja ja taidoiltaan aivan ammattivalokuvaajan veroinen.

Valokuvaamisen taidon, negatiivien kehittämisen ja niistä valokuvien valmistamisen tekniikan hän todennäköisesti oli saanut tunnetulla keuruulaiselta ammattivalokuvaajalta ja valokuvauksen opettajalta Tuure Mäyrämäeltä.

Aarne Forsman ehti olla Orismalassa vain kahden vuoden ajan, mutta se sattui juuri siihen ajan-

Orismalan
keskustaa vuonna
1920. Forsman on
kiivennyt aseman
virkamiesten
asuintalon katon
reunalle, ja sieltä
ikuistanut
näkyvän.

Orismalan aseman seutua

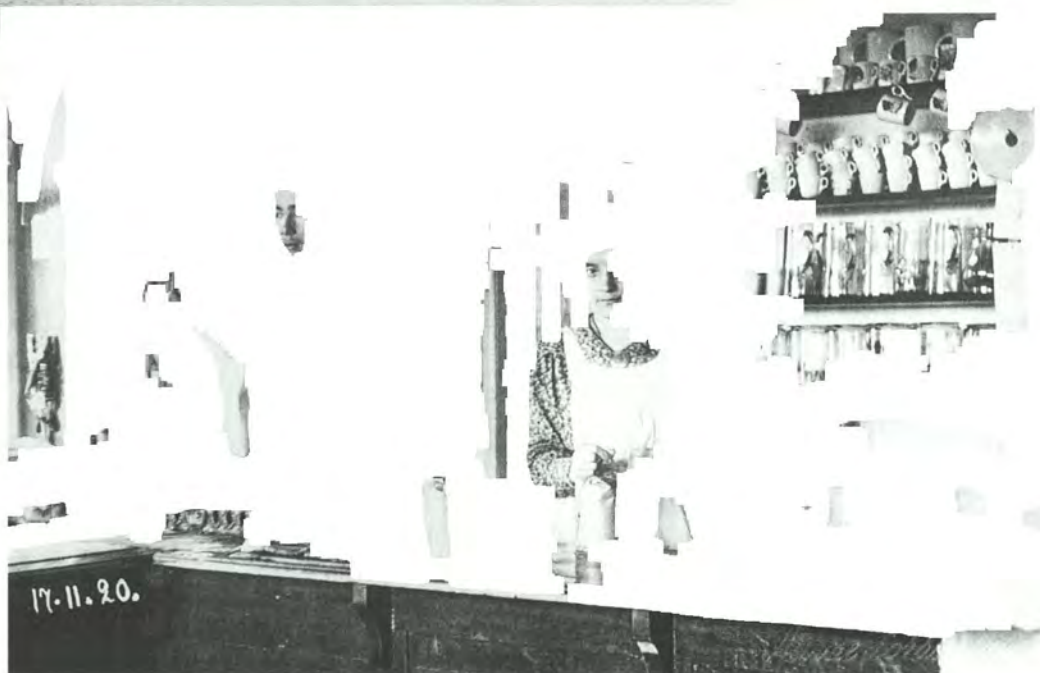

24.6.20.

Orismalan nuorisoa.

24.6.1920
Forsman on
kuvannut
asemalla
"Orismalan
nuorisoa".
Kuvan
henkilöistä
tämän kirjoittaja
tunnistaa vain
Isak Myllärin.
Hän on tuo
hattupäinen
mies, kolmas
oikealta.

Tämän "henkilö- ja
tavarapotretin" on
sähköttäjä kuvannut
Isonkyrön osuuskaupan
päämyymälässä
17.11.1920.
Pussitustyössä ovat siinä
myymäläapulaiset Eino
Arkkola ja Esteri
Pellinen. Esteri oli
Kortesjärven tyttöjä, ja
hän tuli osuuskaupan
palvelukseen 15.5.1920.
Ja oli uskollisesti,
pääkirjanpitäjänä,
eläkeikänsä asti.

17.11.20.

kohtaan, jolloin Isossakyrössä tapahtui valokuvaajallekin jotain todella merkittävää; ensiksi Napuen taistelun muistomerkin valmistuminen ja juhallinen paljastustilaisuus heinäkuussa 1920. Toinen, valokuvaajalle antoisa aihe paikkakunnalla oli Reinilänkosken betonisillan rakentaminen ja sillan käyttöönottojuhla joulukuussa 1920. Nämä kumpaisetkin Forsman tallensi useille valokuville joita on vieläkin tallessa monissa isokyröläiskohteissa.

Aarne Forsman kuvasi toki arkisempiakin aiheita ja niinä parina vuotena hän ehti vapaa-aikoinaan kamerallaan ikuistaa mm. kylänäkymiä, yksittäisiä kauppataloja ja luonnollisesti myös henkilökuvia paikkakunnan asukkaista, Isonkyrön osuuskaupan henkilökunnasta jne, niin kuin tässä mukana olevista voidaan todeta.

Kohtalona katala viikatemies

Aarne Forsman oli myös hyvin pidetty mies paikkakunnalla, sillä hän oli luonteeltaan ystävällinen sekä avulias. Tuo hyväntahtoisuus, ikävä kyllä, koitui myös Forsmanille kohtalokkaaksi. Kuolemaksi 21.10.1921.

Forsman oli tapahtuma-aikaan valokuvaukseen liittyvällä asiamatkalla. Hän matkusti ensin junalla Orismalasta Tampereelle, josta hän palasi iltamyöhään postijunassa Haapamäelle, Haapamäeltä hänen oli tarkoitus matkustaa seuraavana aamuna Keuruulle. Ennen paluuta takaisin Orismalaan.

Haapamäen aseman virkamieshuoneessa hänen oli lupa yöpyä, mutta ennen nukkumaan menoa Forsman poikkesi asemaravintolaan, missä hänen puheilleen saapui nuori, fiksusti käyttäytyvä ja hyvin osansa näytellyt mies, joka noilla näyttelijän lahjoillaan osasi taitavasti erehdyttää Forsmania.

Tuo katala "viikatemies" oli vailla yöpymispaikkaa, jolloin Forsman liian hyväntahtoisena miehenä lupasi hänen saada yöpyä myös virkamieshuoneen vuoteissa.

Aamuyöllä tuo "yövieras" surmasi nukkuvan Forsmanin. Nouti ulkoa kiven, jolla löi ensin päähän ja sen jälkeen iski tikarilla rintaan. Ryösti kaikesta Forsmanin mukana olleen omaisuuden, kameran, rahat, puvun ym. ja pakeni paikalta.

Hänet saatiin kuitenkin parin päivän takaa-ajon jälkeen pidätetyksi, jolloin poliisikuulusteluissa mies esiintyi väärällä nimellä ja seipitetyillä tarinoilla.

Poliisiviranomaisille selvisi kuitenkin kuvalla ja tuntomerkeillä varustetusta peräänkuulutuksesta, että tuo ryöstömurhaaja oli Kangasniemeltä ko-

toisin oleva Otto Wilhelminpoika Partti. Ja että Partti oli moninkertainen murhamies, joka oli karannut Turun Kakolasta toukokuussa 1921 ja peräänkuulutettu. Tuolla karkumatkallaan Partti oli ryöstömurhannut kaksi muuta miestä - ennen Aarne Forsmania..

Aarne Forsmannilta jäi puoliso sekä kaksi lasta ja he muuttivat Orismalasta Vaasaan.

Matti Piuholan
Seinäjoki

Ryhmäkuvassa osuuskaupan rappusilla 1920 ovat mm. Esteri Pellinen, istuu edessä, Saima Västi (Leppäkoski) ylhäällä vasemmalla, Antti Hakala, kädet ylhäällä oleva mies, ja Matti Somppi Annalanmäeltä, alinmaisena.

YHTEISTÄ PERINTÖÄ

Matti Visannin akvarellinäyttely
Vaivaisten makasiinissa kesällä 2000.

UNESCON MAAILMANPERINTÖKOhteita-aiheeseen liittyvässä teemanäyttelyssä Voipaa-
lan taidekeskuksessa oli arkkitehti Matti Visan-
nin akvarellikokoelma esillä v 1998. Kokoelman
saaminen tämänkesäiseen näyttelyyn Vaivaisten
makasiinissa sopi erinomaisesti ajankohtaan.
Vanhan Kirkon seutu oli juuri saanut Pohjanmaan
Liiton toimesta arvostusta ja tukea. Nimi 'Yhteis-
tä perintöä' sopi hyvin tämän kesän teemaksi.
Akvarellinäyttelyn julisteessa oli Isonkyrön Van-
ha Kirkko. Se on myös tämän Joululehden kansik-
kuvana.

Lähes 100:n akvarellin kokoelma esitti yli 500
vuotta vanhoja kohteita Suomessa: alkuasukuk-
sen jäänteet, muinaislinnat, miljööt, kirkot ja luos-
tarit. Maalaukset olivat syntyneet arkkitehti Matti
Visannin matkojen tallenteina, nimitykseksi sopi-
si myös: Aikamatka historiaan. Kaupunkisuunnit-
telijana Helsingissä toimivana hän oli kiinnostu-
nut myös rakennuksista, joilla on historialliset
taustansa. Niistä hän oli koonnut selostuksia
maalausten yhteyteen. Arkkitehti Visanti on har-
rastanut piirrustusta ja maalausta, pitänyt omia
ja osallistunut yhteisnäyttelyihin.

Näyttely Vaivaisten makasiinissa oli kolmiosai-
nen. Alakerrassa oli ensin ihmisen aikaansa-
noksia maisemassa ensimmäisistä asuinsijoista
alkaen. Toisessa huonetilassa oli maan päällä
näkyviä rakennettuja kohteita. Pyhän Henrikin
saarnahuone Kokemäeltä 1150-luvulta, Turun lin-
na ja maalaus Porvoossa säilyneestä ruutukaa-
voituksesta jäi muistiin.

Makasiinin yläkerroksessa nähtiin kirkkoraken-
nusten akvarelleja. Keskeisimmällä paikalla oli
Vanha Kirkko erikoisliisineen seinämaalauksista
ja ympäröivästä asutuksesta. Tyrvään kirkon koh-
talokkaat vaiheet herättivät paljon ajatuksia. Eri-
koista ja suurta mielenkiintoa herättivät kaikista
maalauksista esillä olevat asiatiedot ja näkemyk-
set. Näyttelyssä kävijät kiittelivät saamastaan tai-
de-elämyksestä.

Matti ja Marja-Liisa Visanti tutustuivat myös
isoisän Matti Björklund-Visannin suunnittelukoh-
teisiin Isossakyrössä: Napuen monumentti, San-
karihauta-alue, Kyröpellon kauppatalo, Kylkkä-
län koulu, Isonkyrön Säästöpankin ja kauppias
Kettulan talot.

Näyttely oli avoinna 6 viikkoa ja kävijöitä näyt-
telyssä oli n 800. Määrä oli aivan hyvä järjestäji-
en kannalta. Näyttelyn oli aikaansaanut Isonky-
rön Opaskerho ja Isonkyrön Kotiseutuyhdistys,
joka omistaa myös Vaivaisten makasiinin. -RK-

Näyttely on avattu: Matti ja Marja-Liisa Visanti

Vuoden käsityö Isostakyröstä VILLASTA HUOVUTTAMALLA SYDÄMIKSI

Isokyröläinen tekstiiliyrittäjä Tarja Rinta voitti Vuodenkäsityö-kilpailun valtakunnallisella Käsityö 2000 messuilla Seinäjoella.

Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus ja Etelä-Pohjanmaan Messut valitsi Vuoden Käsityön Seinäjoella järjestetyillä Käsityö 2000 -messuilla. Valinta tehtiin messuille osallistuvien näytteilleasettajien joukosta. Viisihenkinen raati kiersi lähes 300 osastoa ja valitsi 12 tuotetta loppuäänestykseen. Tällä kertaa Tarja Rinnan herttainen sydänsarja hurmasi raadin. Tuoteperheeseen kuuluu kännykkäkotelo, taulu, pannulappu, kilisevä pallo ja kortti. Tuomari mainitsi voittoa sarjaa esitellessään tuotteiden persoonallisuuden ja sielukkuuden. Myös värien hehkua ylistettiin.

Kilpailussa huomioitiin mm. valmistustapa, tuoteoivallus, näyttävyyys, materiaali sekä oikea hinta-laatusuhde.

Pässinpökkimän laatua

Toiminimeä aloittaessaan Tarja valitsi hauskan vanhahtavan nimen: Pässinpökkimä, joka tarkoitti lampaanvillasta valmistettuja tuotteita.

Tarja aloitti lammasmobileista siirtyen sitten liiveihin, tauluihin, hattuihin ja koriste-esineisiin. Monenlaista on huovutettu ja nyt on meneillään hehkua sydän-kausi. Jatkovasti syntyy uusia ideoita mielessä. Sommittelu, hyvä värisilmä ja ehdoton laatu ovatkin Pässinpökkimän tuotteiden vahvuuksia.

Tuotteiden yhteinen tekijä on niiden materiaali. Kaikki on valmistettu suomenlampaan villasta huovuttamalla. Suomenlampaan villasta tehty huopa on lämmintä, kestävä ja ilmavaa.

Tarjan huovutusverstaas sijaitsee Isonkyrön entisen kotiteollisuuskoulun alakerrassa. Siellä tuoksu lampaanvilla ja saippuavesi tirisee.

-Huovutus on käsityötä ja vaatii fyysistäkin voimaa. Hyvä, tiivis jälki syntyy vain huolellisella rullaamisella. Konttausasento lattialla on raskas tapa tehdä töitä ja niinpä selkä ja niska joutuvatkin lujille, kertoo Tarja.

-Huovutuskone on seuraava hankinta. Se tulee sekä helpottamaan että nopeuttamaan tuotantoa, mutta oman käden yksilöllinen jälki tulee silti näkymään jokaisessa tuotteessa. Tuotteen pitää olla tekijänsä näköinen.

Rohkeasti messuille

Kiireisinä aikoina töitä tehdään yömyöhään. Lomista ja viikonloppuvapaista voi vain uneksia. Alalla pärjää vain tekemällä ahkerasti töitä. Kotityöt on pakko organisoida muulla tapaa ja koko perheen täytyy olla hengessä mukana.

Tarja osallistui ensimmäistä kertaa Helsingissä järjestettävälle liike- ja lahjatavara Forma-messuille ja sai sieltä runsaasti tilauksia.

-Olin aikaisemminkin miettinyt messuille meno, mutta vasta nyt tunsin olevani tarpeeksi varma itsestäni. Hirvitti aluksi, kun tilauksia alkoi tulla, että riittääkö kapasiteetti kaiken tuottamiseen. Tutun yrittäjän neuvosta en jarrutellut vaan hyväksyin kaikki tilaukset. Nyt vain painetaan töitä.

Vaikka messuilla tuli ulkomaillekin tilauksia, kaikkein tärkeintä olisi saada kotimainen myyntiverkko kuntoon. Loftetin kanssa solmittu myyntisopimus tuo ulottuville noin sata jälleenmyyjää.

Joulun alusaika on, kuten monilla muillakin aloilla kiireistä. Tarjan verstaalta lähtee joulun alla joulukoristeita, tähtiä, enkeleitä, tonttuja ja sydämiä kasoittain maailmalle tuomaan joulumieltä koteihin.

Tarja Rinnan herttainen sydän-
sarja hurmasi raadin. Tuoteperhee-
seen kuuluu kännykkäkotelo, tau-
lu, pannulappu, kilisevä pallo ja
kortti.

- Huovutus on käsityötä ja vaa-
tii fyysistäkin voimaa. Hyvä, tiivis
jälki syntyy vain huolellisella rulla-
misella. Konttausasento lattialla on
raskas tapa tehdä töitä ja niinpä
selkä ja niska joutuvatkin lujille,
kertoo Tarja.

“ISOHANKE”

POHJANMAAN HISTORIALLINEN KESKUS ISOSSAKYRÖSSÄ

Isonkyrön Vanhan Kirkon ympäristön on Pohjanmaan Liitto hyväksynyt maakunnalliseksi kärkihankkeeksi ja sen kehitystyölle on osoitettu julkista rahoitusta. Vanhan Kirkon lähiympäristön alueelle on Isonkyrön kunnassa hyväksytty 1977 Museoviraston toimesta tehty Maisemasuunnitelma ja siihen perustuva n. 8 hehtaarin suuruinen Asemakaavan luontoinen Rakennuskaava. Aluetta voidaan hyvällä syyllä nimittää Kyrönmaan Historialliseksi Keskukseksi. Sen ja vähän laajemmankin alueen kehittämistä tarkoittaa “Isohanke”.

Risto Knaapi

Suuren hankkeen taustaa.

Asiakirjojen mukaan Isoonkyröön on v. 1933 perustettu Kotiseutuyhdistys ja sen toimesta on tehty vuosien mittaan aloitteita Isonkyrön historiallisten arvojen säilyttämiseksi. Vuonna 1930 oli TVH joen perkaustöiden yhteydessä halunnut madaltaa Kontsaan saaren ja siitä on koko pitäjän voimin siirretty irtomaata joen taakse hautausmaan korottamiseksi. Kotiseutuasiain hoitajat ovat tehneet aloitteen paikan jättämisestä saarelle Nuijapäälliköiden muistopatsaalle. Se on ollut ensimmäinen suuri hanke, joka onnistui. Muistomerkki on kuitenkin pystytetty kiinteälle maalle 1997. “Avoin historian kirja” patsaan suunnitteli Tea Helenelund.

Vanhan kirkon alueen merkitykselle on ollut tärkeä vaihe, kun v. 1945 Pappilan virkatalon maista on saatu Kotiseutumuseolle nykyiseen kohtaan oma 1,5 ha suuruinen alue. Kotiseutuyhdistyksen haltuun saadun alueen varaamisesta perinnekäyttöön oli maisteri Jaakko Laurilan suunnitelman mukaisesti tehty ensimmäinen aloite jo 1938. Sotavuosina asia jäi silleen, mutta kuitenkin v. 1943 Suomen Museoliitto on hyväksynyt alueelle tehdyn käyttösuunnitelman.

Isonkyrön kulttuurimaisemaa: yli viljeltävän pellon näkyy Pitäjätupa, Lainamakasiini, Vaivaismakasiini ja Kotiseutumuseon rakennuksia Vanhan Kirkon suojaamina
kuva Marja-Liisa Visanti

Kun sotatoimien päätyttyä on Suomessa aloitettu uuden Maanhankintalain perusteella maan lunastamista siirtoväen ja rintamamiesten asuttamiseen, niin Maanlunastuslautakunta ei pakkolunastanut "pappilan vasikkahakaa" vaan se on varattu "Talonpoikais-ulkomuseoalueeksi". Paikallinen museoväki oli ollut aktiivinen asiansa ajajana ja pääsi tulokseen. Tämä tapahtui v. 1945 ja siitä lähtien on tälle tyhjälle alueelle siirretty rakennuksia. Ensimmäinen talo on pystytetty sinne jo 1947-48. Rakennuksia on saatu sitten jatkuvasti lisää. Museoalueesta on muodostunut arvokas nähtävyys. Kotiseutupäiviä on alettu pitää 1947 Laurinpäivän merkeissä.

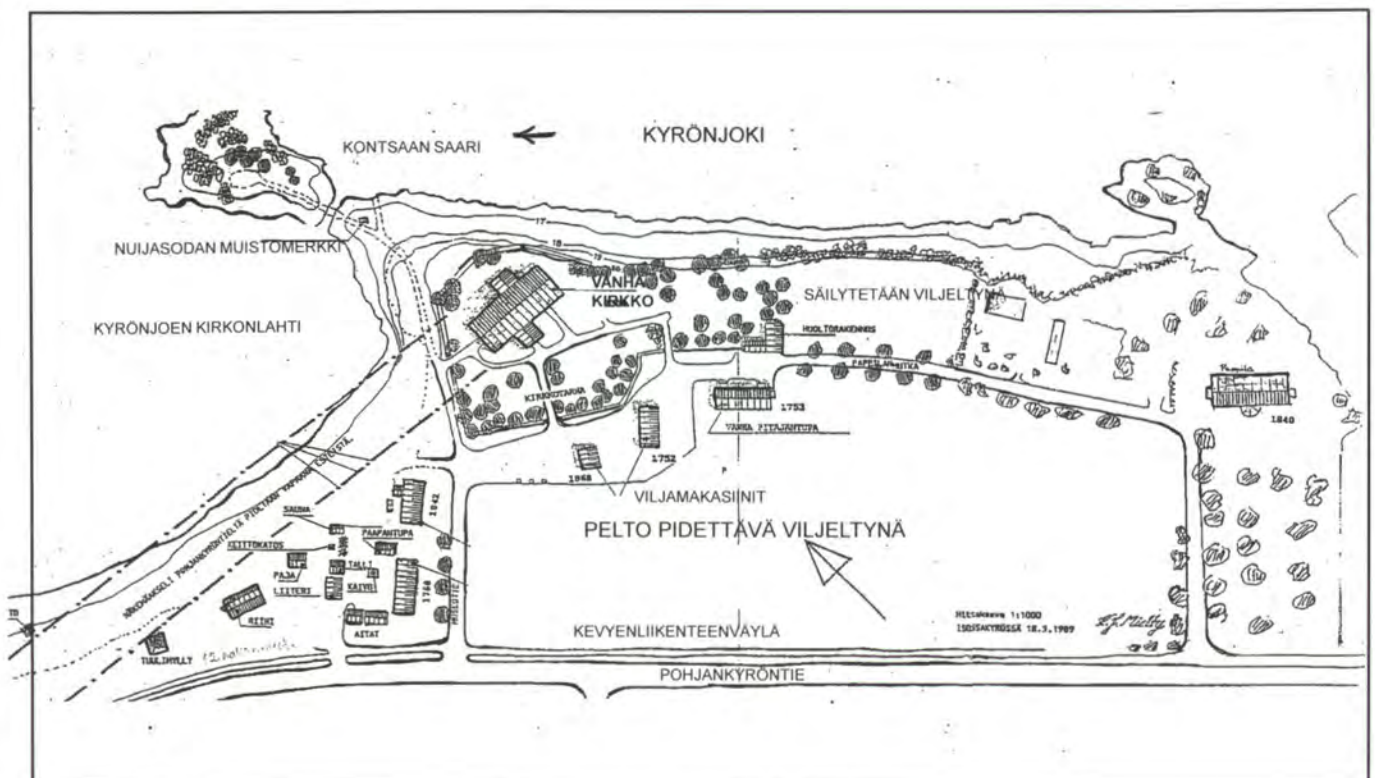
Vanha Kirkko on alueen tärkein ja arvokkain kohde. Se on ollut suuren kirkkoläänin Kirkko, sitten hylätty Rauniokirkko, kiinnostava Museo kirkko ja 1981 jälkeen käyttöön vihitty Kirkko. Vanhan Kirkon korjaussuunnitelmaan liittyen oli 1977 määritelty alueelle selventävä käyttö-tarkoitus. Silloin on Isonkyrön kunta vahvistanut Museoviraston laatiman Maisema-suunnitelman ja siihen perustuvan Asemakaavan luontoisen Rakennuskaavan. Asian käsittely oli monivaiheisia. Päätökset koskevat alueella olevia arvokkaita rakennuksia ja maankäyttöä. Sen mukaan esim peltoalue maantien puolella on pidettävä jatkuvasti viljeltynä. Pohjanmaan Historiallisen Keskuksen erikoisuus on turvattu, mutta sen hyvä käyttöä ja toimintaa ei ole oltu estämässä...

Mitä kohteita on Vanhan Kirkon lähialueella.

Erikoismääräyksin suojeltuja rakennuksia ikäkausilta 1786 - 1840 on yhteensä 17 kappaletta, Vanha Kirkko 1304 ja Madiedahlin pappila siihen mukaanluettuna. "Isohanke" projektiin on sisällytetty myös Pappilan saari, joka on "hoidettua luonnonsuojelualuetta". Vuoden 1977 Maisemasuunnitelmaan perustuva Havainnepiirros Vanhan Kirkon lähialueesta esittää rakennukset vuosilukuineen. Mukana on myös Kontsaan saari Kyrönjoessa ja suunnitelmiin kuuluu myös Kyrönjoki- projektin mukaiset Kirkonlahden maisemoinnin ja jokiluonnon suojelemisen toimenpiteet. Havainnepiirroksen on piirtänyt Maisemasuunnitelman ja Rakennuskaavan mukaisesti v1989 kotiseutu-neuvos KJ Miely. Silloin on tarvittu yleisnäkemystä uusia ratkaisuja varten.

Vanhoilla rakennuksilla on omat historiansa: Pitäjätupaan (1753) liittyy kunnallisen päätöksenteon vaiheita, Lainajyvästö (1752) muistuttaa maatalouden kehittymisestä ja Vaivaismakasiini (1862) edustaa sosiaalihuollon alkuvaihetta.

Historiallisia muistoja sisältyvästä alueesta on tehty toimintasuunnitelmia vuosien mittaan. Muistettavaa on paljon: Vuosina 1596 ja 1597 kokoontui kaksi eri kertaa Nuijamiesten sotajoukkoa Kyröön Kirkolle.

Napuen taistelu 1714 liittyy myös Vanhan Kirkon alueeseen ennen ja jälkeen taistelun. Ennen Suomen Sotaa 1808 Kyrönmaan komppania harjoitteli kirkon vainiolla, Talvisodan aikana Pohjanmaan Museon arkistoja oli säilyssä Vanhassa kirkossa. Katariinan ja Laurinpäivän markkinat ovat saaneet seuraajansa. Toimintaa on elvytetty omin voimin. Kotiseutupäivien vietto on alkanut.

Historiallisen alueen vetovoima kasvamassa

Kotiseutuyhdistys ja Seurakunta ovat v 1947 tehneet aloitteen Museovirastolle ja Isonkyrön kunnalle Vanhan Kirkon ympäristön kehittämissuunnitelmasta. Kun Kirkkohallitus ei hyväksynyt museoalueesta tehtyä kauppaa niin kehittämissuunnitelman on jäänyt silloin sivuun. Kaikkien kyröläisten silmien edessä oleva alue rakennuksineen tuli niin tavalliseksi, että sen erikoisuus unohtui. Aluetta on katsottu tutuna maalaismaisemana melko pitkään, vieläkin sen arvo on monille kaukaista asiaa.

Laajempaa huomioita aluetta kohtaan on tullut vasta Vanhan Kirkon peruskorjauksen johdosta. Senjälkeen kiinnostus on voimakkaasti lisääntynyt. Kirkossa kävijöitä on vuosittain n. 12 000, moninaiset tapahtumat kirkossa kiinnostavat, matkailijaryhmien käynnit lisääntyvät ja samalla koko seutukuntamme kaupallinen ja matkailullinen merkityskin kasvaa. Kuntakin saa lisää arvostusta.

Vasta nyt, yli 50 vuoden aikaisten aloitteiden jälkeen on alueen erikoisarvo saanut yleistä tunnistusta ja alkurahoitusta kehittämissuunnitelmien tekemiseen.

Kyröläisillä on nyt edessään suuri haaste nimellä "Isohanke". Se on monipuolinen hanke, joka käsittää rakennusten ja alueen kunnostusta, toiminnallista kehittämistä, matkailun palveluja ja yhteistoimintaa monelle taholle Isonkyrön arvostamiseksi

Perinnehistoria ja kulttuurimaisema haastaa nykyaikaa.

Huhtalan krääteri ja munantuotannon salaisuus
Väkkärinmäellä oman toimensa ohella piti krääteri Huhtala kanalaa. Naapurit ihittelivät, jotta millä saatta kanat nuan hyvin munimahan, kun joka päivä saa kauppaahan viärä.

Huhtala tuumas, jotta puolenpäivän mais paan kanalaa lasiisiin fällyt, kanat luuloo yän tulleen ja menöövät orrelle. Tunnin on fällyt lasiis, sitten mä riipaasen ne pois, kanat luulovat uuren päivän valiennehen ja rupiavat munimahan.

Kaks naisihimistä piti osuuskaupan sivumyymälää, johon Huhtalaanen tämäntästä meni munakoppansa kans kaupoolle ja kysele pilike silimis, jotta kelepäköks flikoolle näin vanhan miähen munat.

Lehmäjoen isäntä oli koonnut nahkaasehen masihinsa pennin rahoja ja lähti maksamahan Vaasaan keruunverua vourille. Isäntä kumaasi massistansa penninrahat vourin pöyrälle, joita vouti rupes laske- mahan. Aikansa laskettuaan tuumas, jottei nämä varsin piisannukkaan.

Lehmäjoen isäntä päästi pitkän rukihisen piarun notta hautehet vaan housuusta pemaaji ja tuumas, nuan mun meni miäleni pahaksi kun ei ne piisannukkaan. Tähän vouti kiirehti sanomahan: Menkää , menkää vaan nopiaa, kyllä nämä piisaa.

Arvi Komsa

Päinvastoin

Millainen olisi maailma ilman rakkautta?

Millainen maailma olisi rakkauden kera?

Liikaa, mutta liian vähän

Jos minulle annettaisiin syötäväksi yksi näkkileipä ja pöytä, siinä olisi liikaa mutta ei tarpeeksi.

Heikki Ryhänen

KUNINGATAR ESTER JA OIKEUDEN VOITTO

KIRKKO-OOPERA ISONKYRÖN WANHASSA KIRKOSSA

Vanhan testamentin Esterin kirja muovautui oopperaksi kantaesityksessä sunnuntaina 10. syyskuuta Isonkyrön Wanhassa kirkossa. Musiikinopiskelija Hannu Antila teki suurtyön säveltäessään ja sanoittaessaan ensimmäistä oopperaansa opinnäytteeksi.

Ohjauksesta vastasi Hannu Antila ja Riitta Niemiaho.

Esityspaikkana Wanha kirkko on vertaansa vailla, sillä kirkon seinät ja veistosten arvokkuus antoivat määrättyä hohtoa esitykselle, jonka musiikki oli taidokkaasti tehty syntetisaattorilla ja tietokoneella. Erityistä kiitosta ansaitsee rytmisoittimien taidokas käyttö. Kuulijana voi kuvitella sen juuri tähän aikakauteen sopivaksi ja niille soittimille, jotka silloin tunnettiin.

Laulajia oli mukana parisenkymmentä, päärooleissa Marika Torkko, Heikki Maunuksela, Tapani Lammi sekä Lasse Lahdenmäki.

Lauluosuudet olivat ehkä liiankin lyhyitä, mutta siitä huolimatta laulajat sisäistivät hyvin omat osuutensa ja lauloivat vapautuneesti ja puhtaasti. Erityisesti loppukohtauksen kuoro-osuus säväytti.

Upeat rooliasut oli lainattu Seinäjoen Kaupuginteatterista. Olisi mielenkiintoista kuulla ooppera joskus oikean, elävän orkesterin säestämänä.

Mirja Rinta

Isonkyrön kunnan kunnalliskertomus 1936

Kunnan alueella on 1936 toimitetussa henkikirjoituksessa merkitty asuvaksi 7688 henkeä, jotka siis tällä alueella pureksivat, -joko vahvemman tai ohuemman "leipänsä". Se seikka, onko kunnan asiainhoito tätä "leipää" kohtuuttomasti ohentanut jää arvoisan lukijan, tämän jälkeen seuraavasti itsensä tutkittavaksi ja arvioitavaksi.

Näin reippain sanakääntein aloittaa silloinen kunnankirjuri Matti Pispa kunnalliskertomuksen vuodelta 1936. Kunnanvaltuustossa istui 23 valtuutettua, jotka jokaikinen olivat miehiä. Puheenjohtajana toimi Viljo Knaapi. Kokouksia oli pidetty vuoden aikana 7 kpl joissa oli käsitelty 159 pöytäkirjaan merkittyä asiaa. Huomioitavaa oli ettei valtuutettujen puoluetta tai puolueitten valtasuhteista puhuttu mitään koko kunnalliskertomuksessa. Sen sijaan näyttää olevan painotusta henkilön ammatilla. Valtuustossa istui 19 maanviljelijää, 1 liikemies, 1 työmies, 1 opettaja, 1 maalari. Valtuuston puheenjohtajan palkaksi mainitaan 500mk/vuosi.

Opetus-ja valistustoimi

Päätettiin luovuttaa Kortinluoman kiertokoulutalo takaisin sen lahjoittajille. Samassa vuoden ensimmäisessä kokouksessa tuli muitakin kouluja koskevia päätöksiä, tässä muutamia esimerkkejä: Ikolan vanha koulutalo korjataan paikalleen. Päätettiin ostaa uusi hella Ikolan ylä- ja Kirkonkylän alakoulujen opettajille. Rahasta on ollut kuntataloudessa pulaa kautta maailman sivun ja tästä antaa viitteitä myös seuraavat pöytäkirja merkinnät: Hyljättiin Valtaalan kansakoulun johtokunnan anomus pitkämatkaisten kyytikorvauksen korottamisesta 200 mk:n lukuvuodelta. Orisbergin kk:n johtokunnan kantelu, että heille on annettu liian vähän halkoja, ei antanut aihetta päätöksen tekoon. Muutakin valistustoimintaa kunnassa oli ollut näistä löytyy myös pöytäkirja merkintöjä: Maalaiskunta-lehti päätettiin tilata valtuuston ja kunnallislautakunnan jäsenille sekä lastenvalvojalle ja kunnan toimistoon. Lisäksi myönnettiin 2000 mk:n avustus nuorten maatalous-kerhoneuvontaa varten.

Terveyden-ja sairashoito.

Nykyisestä intimiteettisuojusta ei ollut tietoaakaan vuonna 1936. Tuberkuloosi oli totisinta totta ja kuntakertomuksessa onkin monta sivullista nimilistoja kenelle on myönnetty parantola-avustusta, yleisin parantola-aika oli 2 kk. Tuberkuloosihoitajana oli toiminut Martta Lönngren, jonka tilastojen mukaan vuoden alussa oli kunnassa 202 tubia sairastavaa ja ja vuoden loppuun mennessä uusia tapauksia oli todettu 51 hlöä. Samanaikaisesti oli parantuneita vain 28 ja tautiin kuolleita vuoden aikana 21. Kunnassa toimi myös tuberkuloositoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi Matti Perttilä. Tuberkuloosi sairaita on hoidettu Härmän, Alavuden ja Teuvan parantoloissa.

Kunta oli jaettu kahteen kättilöpiiriin, yliseen ja aliiseen, joiden rajana oli betonisilta. Edellisessä on toiminut rouva Aino Kyttilä ja jälkimmäisessä neiti Liisa Koivistoinen. Edellinen oli avustanut 51 synnytyksessä ja jälkimmäinen 72:ssa. Muutamia pöytäkirjamerkintöjä asian tiimoilta: *Päätettiin maksaa J. Kahelinin lasku kättilön kyydityksestä Juha Kukkuvan vaimon luokse. Pöytäkirja 12.3 Myönnettiin varat terveystöiden Martta Lönngrenin polkupyöränlyhdyn oston. Köyhäin sairashoito on ollut järjestettynä siten, että köyhäin hoitolautakunnan puheenjohtaja maanviljelijä J. Nieminen ja jäsenet antoivat tarpeen vaatiessa avuntarvitsijalle lipun, joka oikeutti ilmaiseen lääkärin tarkistukseen ja lääkärin reseptillä sai lääkkeet apteekista kunnan laskuun.*

Kunnalliskoti

Kunnalliskodin johtajattarena oli toiminut Neiti Hilja Lapinmaki ja hänellä oli 77 hoidokkia. Tilastoista löytyy mielenkiintoinen tieto siitä mitkä olivat kunnalliskotiin joutumisen syyt: Vanhuus ja sairaus 22 hoidokkia, Vajaamielisyys 13, Mielisairaus 21, Keuhkotauti 5, Työttömyys yms. 16.

Vuodessa kunnalliskodin kaikki menot olivat 159,636. Kun jaetaan se hoidokasten hoitopäivien luvulla, saadaan hoitopäiväkustannukseksi 7mk 75p. Kunnalliskodilla oli myös maatila, jonka työnjohtajana toimi Matti Korpela. Osa hoidokeista kävi myös tilalla töissä. Tästä onkin seuraavanlainen maininta: *Hoidokeista on noin 8 henkeä käynyt säännöllisesti kesäaikana maanviljelystöissä ja puutarha-, talous- ja siivoustöissä noin 5 henkeä. Maatalouden väliaikoina on tehty käsitöitä. Satoa korjattiin tilalta kyseisenä vuonna seuraavasti: 196 hl rukiita, 57 ohria, 25 vehnää, 225 kauraa, 285 perunoita ja 1045 hl turnipsia, sekä 98,000kg rehua ja heinää. Lehmiä oli vuoden vaihteessa 11 ja hiehoja 7. Laurilan maatilat lisäksi kunnalla oli myös Sorron ja Sippolan maatilat, jotka olivat kuitenkin vuokrattuna 8 eri henkilölle.*

Matkailulliset asiat

Perttilän riippusillasta ja Napuenpatsaasta on pitänyt huolen Matti Perttilä. Lisäksi Lotat ovat osallistuneet patsasalueen siivoukseen. Muinaishaudat ovat kiinnostaneet ihmisiä kautta vuosikymmenten, siitä todisteena seuraavat pöytäkirjamerkinnät: *Sirrettiin Isonkyrön kotiseutuyhdistyksen anomus 3000 mk rautahautojen avaamiseksi ehdotuksella, että valtuusto myöntäisi pyydetyn rahasumman Isonkyrön historia-rahastosta. Lisäksi kotiseutuyhdistykselle oli myönnetty varat Leväluhdan alueen oston. Jo vuonna 1936 on kunnassa vireille pantu kunnan historian kirjoittaminen, jota ei tähän päivään mennessä ole saatu hoidettua ajan tasalle vaikka aikaa olisi ollut 64 vuotta!!!! (kirj.oma henkilökoht. Mielipide)*

Lainajvämakasiini

Lainajvämakasiini, joka vanhan kirkon edustalla seisoo jyrkänä vielä tänäkin päivänä vaivaisten makasiinin kanssa, on kyseisenä vuotena ollut alkupe- räisessä käytössä. Lainamakasiinin hoitokuntaan ovat kuuluneet Lauri Vaismaa, Esaijas Tuuri ja Jussi Pak- kala. Kertomusvuonna on lainaksi annettu: *Ruista 120,0 hl, ohria 85,5 hl ja kauroja 243,5 hl. Viljalainojen pääomalyhennyksiä ja korkoja kannettu, rukiita 34,21 hl, ohria 93,97 hl, kauroja 318,59 hl. Vuoden lopulla oli viljaa varastossa: rukiita 94,49 hl, ohria 100,37 hl ja kauroja 244,96 hl. Maksamattomat viljalainat ja korot yhteensä: Rukiita 301,96 hl ohria 403,96 hl ja kauroja 847,59 hl.* Olisihan jännä mennä itsekin pankkiin ja kysyä montako hl ohria, kauraa ja ruista olen velkaa ja kuinka se euroina ilmoitetaan, kun sekin aika on jo lähellä?

Suomalaisuutta, kirjastoa ja muita poimintoja

Snelmannin 125 syntymävuotispäivänä 1931 pe- rustettiin kuntaan sukunimien suomalaistuttamistoimi- kunta, jonka puheenjohtajana toimi agronomi J.Kailio ja kirjuriina opettaja K.Saunamäki. Aluksi kerättiin toi- mintaan varoja, mutta varsinaiseen työhön päästiin vasta 1934, kun eduskunta hyväksyi lain nopeammasta menettelystä sukunimien muuttamisesta. Se yksinker- taisti huomattavasti nimen muuttoa ja myös halvensi sitä. Lainkesto-aika oli 1935-1936, tänä aikana oli muut- tanut nimensä suomalaiseksi 556 henkilöä, joista Iso- kyröläisiä 530 ja loput heidän lähiomaisiaan naapuri- kunnissa. Nimen muutto oli Isossakyrössä suurin koko Vaasanlänissä ja suurimpia koko maassa. Isonkyrön kunta tuki rahallisesti vähävaraisten nimen suomalaista- mista, mikä vielä ennestään lisäsi nimen muutok- sen yleistymistä.

Kirjaston hoitajana toimi kanttori Niilo Rajala, jon- ka luokse kirjasto oli sijoitettu yhteen huoneeseen. Kirjastossa oli 2042 nidettä. Lainaaja oli kaikkiaan 297 hlöä ja he lainasivat vuoden aikana 4734 nidettä eli noin 15 kirjaa /lainaaja/vuosi. Kantakirjasto oli avoin- na 90 kertaa vuodessa. Kunnassa oli myös 2 muuta

kirjastoa, Luomankylän kansakoululla ja Alapäässä Lauri Minnin talossa.

Ulosottoasioissa kunta päätettiin jakaa kahteen ulosottopiiriin ja näissäkin asioissa ei nykyistä henki- lösuojaa tunnettu. Nimet ja verorästi summat olivat selvästi kunnalliskertomukseen merkitty esim. (nimet muutettu): *17 Hyljättiin Matti Möttösen ja Paavo Pän- täisen anomus tänä vuonna asetettujen kunnallis- verojen poistamisesta. 18 hyljättiin Mikko Mättäisen verorästien poistoanomus. 26 Hyljättiin J. Jantukai- sen anomus sen ulosottoimen peruuttamisesta, jol- la on myyty häneltä pakkohuutokaupalla erinäisiä koneita.* Joskus saattoi kuitenkin onnistaakin, kuten seuraavissa esimerkeissä, (nimet muutettu): *31 Pois- tettiin Matti Muhoksen verorästiä v:lta 1931 105 mk ja Mikko Lahtisen verorästiä vuodelta 1930 112:50 mk.*

Kunta oli myös ahkerasti käynyt käräjiä ja selvitel- lyt riita-asioita jotka kaikki oli luettavissa kunnallis- kertomuksesta. Riita-asiat koskivat yleensä köyhän- hoitoa ja niistä maksettavia korvauksia, mutta olipa kunnalliskertomukseen merkitty hyvinkin erikoisia asi- oita ainakin tänäpäivänä katsottuna. Mm. Turun kau- pungin raastuvan oikeuden päätös, jolla julistettiin Isak ja Fanny avioliitto puretuksi. Tai ..Kuluneena vuotena on Keuruun työlaitokseen passitettu työmie- Antti Saaili, jonka täytyi kuitenkin ennenaikaisesti va- pauttaa kun hän työlaitoksen työnjohtajan ilmoituksen mukaan oli tulemassa sokeaksi, joten hänet oli pakko päästää laitokselta pois. Samoin passitettiin miehes- tään erotettu Laimi Löyty työlaitokseen, mutta hänet lunasti pois hänen nykyinen miehensä.

Kunnantoimisto

Valtuuston päätöksen mukaan 11/6 1926 oli toi- misto virallisesti avoinna ainoastaan maanantai-, kes- kiviikko- ja perjantaipäivinä kello 10-14, mutta tosi- asiassa kaiken viikkoa aamusta iltaan. Juoksevat asi- at Hoitaa kunnankirjuri Matti Pispä ja toimistoapulai- nen Anni Mäki-Reini.

Isonkyrön kunnalliskertomuksesta vuodelta 1936 koonnut Tarja Ollila. Lämpimät kiitokset kirjan omista- jalle Erkki Kujalalle lainasta!

KALA NAPPAA

Isonkyrön kalastuseuran puheenjohtaja Timo Soini luonnehtii kesän kalastuslupien myyntiä jo huomattavasti vilkkaammaksi kuin viime kesän romahdusta, joka johtui veden happamuudesta ja näin ollen kalojen vähäisyydestä. Tänä kesänä happamuutta on tarkkailtu ja se on pysytellyt koko kesän Ph 6:ssa, jossa myös istutetut lohet viihtyvät hyvin. Parhaimpina kesinä joessa on narrannut kaloja 450 kalastusluvan ostanutta kalastajaa.

Tämän kesän arvioitu lupamyynti on n 200 korttia, joten vielä on kirittäväenä parhaisiin kesiiin. Luvan hinta on ollut 100 mk aikuiset ja 60 mk alle 16 v. Sillä on lupa kalastaa 2 lohta päivässä, joten jo muutaman päivän saaliilla on lupamaksu tullut kuitatuksi. Lohifileen hinta kun on n.49 mk/kg. Istutuksia on tehty tänä kesänä kaksi kertaa jolloin jokeen on istutettu kerrallaan 200 kg lohta. Istutetun kirjolohen paino on n. 1 kg. Istutuksen jälkeen on 2 vrk:n rauhoitus aika, että kalat ehtivät levittäytyä jokeen. Istutettavat kirjolohet on ostettu Savon taimenelta. Lohi pysyy puheenjohtajan mukaan melko hyvin istutuspaikalla mikäli veden korkeus ei kovin nouse. Korkeanveden aikana saattavat

ajautua alajuoksulle Hiirikoskeen napattavaksi. Hyötyäkin korkeasta vedestä on ollut Kyrön kalastajille.

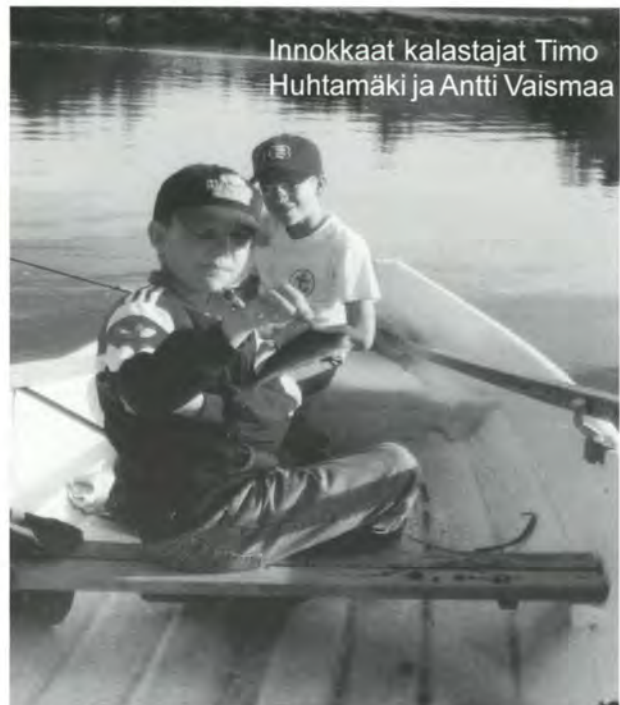
Innokas kalamies Martti Silvennoinen on saanut yläjuoksulle nousseen meritaimenen vanhan kansalaiskoulun rannasta. Yleisimmät kalalajit Kyrönjoessa ovat kuitenkin hauki, ahven, särki, kiiski ja lahna. Madettakin Kyrönjoesta on saatu, kun Jukka Moilanen on pyydystänyt sitä Hypäjänkosken alapuolelta iskukoukulla. Made on pohjassa viihtyvä kala, jota pyydystetään pääasiassa kutuaikana tammi-helmikuussa.

Seura on järjestänyt myös perinteiset onkikisat Pukkilansaaren rannassa ja ne ovat olleet aina kalastajien suosima kesätapahtuma. Onkikisoihin tullaan koko perheen voimin, onhan onkiminen monen pojan mieluinen kesän harrastus. Onkimiseen ei myöskään tarvita kalastuslupaa, vaan se on täysin ilmaista kunhan muistaa, että koskipaikoissa mato-ongen käyttö on kielletty.

Kalastusseuran puheenjohtajana on toiminut tämän kauden Timo Soini ja sihteerinä ja rahastonhoitajana Ilpo Toikkanen. Jäseniä ovat kaikki kalastusluvan ostaneet. Ilpo ja Timo toivovatkin, että ensikesänä kaikki kalastuksen harrastajat hoitaisivat lupasiansa kuntoon, että seura saisi pidettyä koskipaikoille tehdyt laavut kunnossa ja istutuksia pystyttäisiin tekemään myös ensi kesänä.

Rahaa ei ole tarkoitus kerätä pankkoon, vaan se käytetään joen virkistyskalastuksen elvyttämiseen. Tämä on varmasti kaikkien kuntalaisten etu. Mikäli sinulla on jotain kalastukseen liittyvää kysyttävää tai ideoita Kyrönjoen virkistyskalastuksen parantamiseen, voit ottaa rohkeasti yhteyttä Isonkyrön kalastusseuraan. TO

Innokkaat kalastajat Timo Huhtamäki ja Antti Vaismaa

SÄÄENNUSTE 2000

Joulukuu

1. Alku lauhaa ja kaunista
6. Itsenäisyyspäivä lauha ja sateinen
9. Lumikuuroja, ilma kylmää, talvi alkaa ottaa otettaan, vaihdellen sateella ja pakkasella.
17. Pakkanen kiristyy.
20. Kylmintä joulun asti. Jouluna ja Tapaninpäivänä kovat lumimyrskyt. Raaka kostea ilma, alkaa lauhtua.
30. Vuoden vaihde, pientä pakkasta

-10,5 °C, sadetta noin 38 mm
25 - 26.12 tuulista

Vuosi 2001

Tammikuu

1. Lauhtuu, vesisadetta
6. Lumi- ja räntäsadetta, vaihtelevaa
15. Pakkanen kiristyy, yöpakkasia
19. Lumisadetta, lauhtuu
24. Pakkanen kiristyy
28. Lumimyrskyjä loppukuuhun asti, lauhtuu

-7,8 °C, sade 33 mm
26 - 28.1 tuulista

Helmikuu

1. Viilenee
6. Sataa paljon lunta ja lauhtuu
10. Viilenee, pakkaslunta satelee
15. Lumisateita, lauhtuu
20. Viilenee, tuulista/viimaa ja pakkasen paukku.
24. Sateinen ja lauhtuu

-9,2 °C, sade 25 mm
13. ja 21.2 tuulista

Maaliskuu

1. Viilenee, pakkasia. Selkeää, lauhtuu välillä.
11. Pakkaslunta satelee
15. Pakkanen kiristyy, yöt kylmiä
22. Lumisadetta
24. Lauhtuu, lumi- ja räntäsadetta kuun loppuun

-5,8 °C, sade 27 mm
11. ja 22.3 tuulista

Huhtikuu

1. Sateinen
6. Viilenee
8. Kaunista
11. Sateinen, yökylmiä, viileää taleventuntua
20. Vesisateita, lämmintä, huhtikuu humauttaa. Yrjön ja Pertin yöt lämpöisiä
25. Markuksen jälkeen viilenee

+2 °C, sade 33 mm
7. ja 23.4 tuulista

"KYLLÄ ENNUSTE PITÄÄ, MUTTA ILIMAT SAATTAA REISTAALLA"

Jokisuun sahuri
Juhani H. Luoma

Taito ratkaisee

Kyrönmaan invalidit järjestivät Isonkyrön urheilukentällä 1-2.7 invlidiien boccian ulkoratojen joukkueiden SM-kilpailut. Kilpailuihin osallistui 32 kolmen hengen joukkuetta eri puolelta Suomea. Kilpailut alkoivat lauantaina ja jatkuivat sunnuntaina finaalien merkeissä. Kilpailuissa mukana oli myös Suomen Invalidien Urheiluliiton toiminnanjohtaja P. Pousi.

Ruokailun järjestämisessä oli omat ongelmansa. Pyörätuolilla olisi ollut hankala siirtyä urheilukentältä uudelle ala-asteen ruokalaan, joten aterian jakelu hoidettiin kentällä katoksen alla. Ruokatarvikkeista suuri osa saatiin lahjoituksina eri yrityksiltä ja yksityisiltä. Koko tapahtuma järjestettiin kökkätyöllä.

Boccia on taitoa ja tarkkuutta vaativa peli. Peli on erinomainen myös siksi, että sitä voi pelata pyörätuolista. Kilpailussa menestyneet pääsevät edustamaan Suomea Pohjoismaiden Mestaruuskilpailuihin.

Voittajat, naiset	1. Mäntän seudun Invalidit 2. Porin Reumayhdistys 3. Kuopion seudun Invalidit
Yleinen	1. Ylivieskan Invalidit 2. Vaasan Invalidit 3. Järvenpään Invalidit

Boccia-kisat oli suuri voimannäyttö pieneltä yhdistykseltä.

Kyrönmaan Invalidit on 120 jäseninen yhdistys. Yhdistyksessä jäseniä on sekä Isostakyröstä että Ylistarosta. Puheenjohtajana toimii Esko Kallioma. Yhdistyksellä on monenmoista toimintaa. Viikottain kokoontuu uiniryhmä Isonkyrön uimahalliin ja boccia-kisoihin harjoitellaan Ylistaron Alapään nuorisoseuralla pari kertaa viikossa. Kesäretki ja pikkujoulu on järjestetty vuosittain. Tämän vuoden kesäretki tehtiin Toholammille. Retkelle osallistui yli kolmekymmentä jäsentä. Naapuriyhdistysten kanssa on aktiivista yhteistoimintaa ja erilaisia tapahtumia ja kisoja järjestetään yhdessä kaiken vuotta. Tiedotustoiminta ja neuvonta jäsenistölle on myös yksi tärkeä toimintamuoto.

Eila Ollila

Pelaajat tarkkana, pallo on pyöreä, heitot pitää osua kentällä juuri oikeaan kohteeseen, merkkipalloon

Yli satahenkisen kilpailijajoukon ruokailun hoiti yhdistyksen naisväki. Mukana olivat Eila Ollila, Helmi Latvala, Tarja Ollila, Marja-Leena Kauhanen ja Orvokki Suokko

Lapsuuteni joulu

Muistelmia ajalta 1917 - 1927. Lapsuuteni muistoihin kuuluu sangen vahvana kaikki mikä liittyy jouluun, sen odotukseen, valmisteluun ja varsinaisen juhlan viettoon. Varhaisimmat muistikuvat ovat kylläkin hämääriä ja hajanaisia. Joulukuusi on ehkä jäänyt pohjimmaisiksi.

Vasta vuoden 1917 joulu on kokonaisuutena jäänyt mieleeni. Ei siksi, että se olisi ollut joulu-ilon ja -juhlan erikoista aikaa. Päinvastoin. Isäni Matti Evald Pollari, joka toimi Karijoen Osuuskau-pan hoitajana, oli sairastellut syyskauden, sai vakavan taudinkohtauksen ennen joulua ja kuoli 21.12.1917. Hän oli syntynyt 1.5.1887 ja oli siis kuollessaan vain 30-vuotias.

Äitini Jenny Elisabet o.s. Tuuri oli syntynyt 24.11.1889 ja jäi 28 vuotiaana leskenä, Ilta-sisareni ja minun kanssa viettämään todella muistettavaa joulua. Sisareni oli 10 kuukauden ja minä 4 vuoden ikäisiä.

Olimme sangen säällittävä joukko. Omaiset olivat kaukana ja hankalien kulkuyhteyksien takana. Perhe oli muuttanut Karijoelle 2 vuotta aikaisemmin, joten läheinen tuttavapiirikin oli pieni. Tiedossa oli myöskin pikainen kodin menetys, olihan asuntonamme työsuhdeasunto.

Jouluaatosta muistan vain äitini lohduttoman itkun ja pienen sisareni hänen sylissänsä. Ei ollut kuusta, ei kai lahjojakaan. Jos niitä naapurit ja tuttavat toivat - ei ole muistossani. Seuraavan joulun v. 1918 jo muistan. Vietimme sen äitini vanhempien Juha ja Maria Tuurin luona Isonkyrön Lehmäjoella. Siellä vietettiin oikeaa muinaiskansallista juhlaa, jonka valmistelu alkoi varhain ja huipentui joulukirkon juhlavuuteen. Jo teurastuksien yhteydessä alkoivat jouluvalmistelut. Varattiin suuren sian kinkku ehkä parikin joulupaisteiksi, tehtiin sylttyjä ja makkaroita.

Muistan miten makkaran valmistuksessa suolet puhdistettiin, käännettiin, pestiin kiehuvalle vedellä, johon oli pantu sekaan silputtuja ruisolkia. Makkaran täyte tehtiin verestä ja karkeista jauhoista. Perinteisiin kuului, että "tenavat"-lapset pantiin lainaamaan naapurista "makkaranmittaa", jota ei koskaan löydetty. Itse kävin lainaus-

matkalla "toiskassa" -lähinaapurissa, jossa Eedla-täti pitkän hakemisen jälkeen vihdoinkin muisti, että mitta oli lainattu Martti-Tuuriin -"kranniin". Sieltä mitta oli vuorostaan kulkeutunut Mäki-Tuuriin, jossa vihdoinkin ikätoverini Aato nauraa räkätäten julkatoi tiedon, että olin joutunut narrauksen uhriksi. Nolona palasin kotiin, mutta vakaasti vannon, että sisareni saa varmasti joskus tehdä saman lainausmatkan.

Siasta hyödynnettiin joulukäyttöön myös "kuisirakko", joka hierottiin ja venytettiin huolellisesti ja lopuksi puhallettiin suureksi palloksi. Se kuivattiin ja joskus värjättiin punaiseksi. Jouluaamuna tämä pallo asetettiin pitkän seipään päähän ja sisälle pantiin palava kynttilä, jolloin korea valo näkyi kauas maantielle. Siitä miten järjestettiin kynttilän "ilmastointi" ettei pallon kalvo päässyt palamaan, ei minulle ole jäänyt mitään tietoa.

Toinen valon antaja oli jouluaamuna "tervaslamppu", jonka valmistaminen alkoi jo kesällä. Silloin valittiin n. 15-20 cm läpimittainen mänty, jonka tyviosa kuorittiin n. 3 m korkeuteen saakka. Kun se kesäkauden pihkaantui, saatiin erinomainen tervaspuu, joka kaadettiin hyvissä ajoin ennen joulua. Muistan vielä tarkasti mistä Lauri-enon kanssa noudimme v. 1918 tai 1919 kyseisen pölin ja miten se kelkkapelillä tuotiin kotiin. Ranka katkottiin sopiviksi pätkiksi ja halottiin ohuiksi säleiksi, jotka vittaksilla sidottiin (limittäin aseteltuna) n. 2,5 - 3 m pitkäksi ja n. 20 - 25 cm paksuksi lieriöksi. Tämä "tervaslamppu" pantiin tuvan orsille kuivamaan ja odottamaan juhlan tuloa.

Muita joulun valmisteluja olivat ankarat siivoustyöt, heinien ja muun rehun, sekä polttopuiden varaaminen pyhien ajaksi. Lipeäkalaa oli liotettava, tavallista parempaa kaljaa tehtävä, leivottava tavallista reikäleipää ja "varileipää"- makeahkoa tummaa limppua sekä luonnollisesti nisua ja pikkuleipiä y.m.

Naisväki oli pitkin syksyä tehnyt lahjatavaroita: sukkaa, "rasoja" (lapasia) villapaitoja, ym. Miehet pyrkivät nikkaroimaan jotain pientä ja sievää, jota voitiin hieman salassa puhteella nakertaa.

Kun puhdetöitä tehtiin yhteisessä tuvassa ei lahjain salaisuus tahtonut säilyä. Muistan, että Lauri- ja Aarne-enot naureskelivat saamiaan lahjoja, todeten seuranneensa niiden valmistumista aivan alusta alkaen. Kyseessä olivat kai sukkaparit ja kaulahuivit. 20-luvulla siirryttiin yhä enemmän ostolahjoihin. Tähän oli syynä tavaravalikoiman lisääntyminen paikkakunnan kauppaliikkeissä. Myös kirjallisuus alkoi saada sijaansa lahjoina. Joululehtiä rupesi ilmestymään erittäin runsaasti. Oli nuorten, lasten, eri yhteisöjen ja järjestöjen julkaisuja, joita innokkaasti kaupattiin ennakkotilauksina pitkin syksyä.

Erikoisesti muistan joululehden, jonka nimi oli ehkä "Joulukellot"? Sen kaunis painoasu, suomalaisten taiteilijain taulujen väripainojäljennökset ja myös hyvien kirjailijain kynän jälki teki sen hyvin suosituksi. Ainakin Tuurilaan se tilattiin jokaiseksi lapsuusaikojen jouluksi. Taitaa vieläkin monen "mumman" ja miksei paapankin" kamarin seinää koristaa joku Edelfeltin tai Gallen-Kallelan töiden väripainos, jonka alkuperä on kyseisestä joululehdestä.

Koko kylän yhteinen tilaisuus oli kansakoulun joulujuhla, jonne lasten vanhemmat ja sisarukset ym kansa kokoontui. Tungos oli aina valtava. Ohjelma oli runsas ja vaihteleva. Oli laulua, leikkettä, runoja, kertomuksia ja juhlan kohokohtana näytelmä lavasteineen ja pukuineen- jopa maskeineen. Ei siis mikään "vuorokeskustelu", jolla kevätjuhla kuitattiin.

Olin toisella luokalla ollessani joulu-näytelmässä mukana. Näyttelin köyhää mökinpoikaa, jonka tärkein tunnusmerkki oli paljaat jalat. Pukuhuoneena oli opettajan keittiö. Jouduin odotelemaan sisääntuloa kylmässä eteisessä, jonka lattialle oli juhlavieraitten jaloista tullut paksu lumikerros. Hampaat kalisten esittämäni alkurepliikit kuulemma tekivät sangen uskottavan vaikutuksen.

Lopuksi saapui joulupukki tuoden ruskean paperipussin. Sen sisältö oli joka vuosi samanlainen: "nisuääijä", omena ja kaksi karamelliä. Joululoma oli aika pitkä - ehkä lähes kuukauden mittainen. Silloinhan tehtiin 6-päiväistä kouluviikkoa ja mitään hiihtolomaa ei tunnettu. Oli järkevämpi ajanjako kuin nykyisessä koululaitoksessa. "Auttu juhulaa korkiampi" -sanottiin Kyrönmaassa.

Niinhän se oli Tuurilassakin. Ainakin minun mielestäni se odotus, joka huipentui lahjojen saantiin ja päättyi jouluaamun kirkkomatkaan, muodosti monikerroksisen kokonaisuuden, jonka purkautuminen kerros kerrokselta oli se joulu, jota odotettiin.

Aaton vietto alkoi sangen varhain. Vanhaa perinnettä noudattaen miehet lähtivät hakemaan

heinäkuormat ulkosaroilta - tavallisesti Korvesta, joka oli n 5-6 km kotoa. Koska mainitulla viljelysaluella oli myös Mäki-Tuurin ja muidenkin lähinaapurien heinämaita sovitettiin yhteisestä matkasta, jolloin

hevoskaravaani saattoi käsittää 4-5 hevosta. Hevoset varustettiin mahdollisimman monin kulkusin. Oli "peltruja" ja "kaltruja." ja kaiken kukkuraksi keulahevosen aisassa "isookulu" - aisakello, jonka moikotus kuului ympäri kylää.

Heinänhakumatkalta palattiin hyvissä ajoin, että ehdittiin kuormien tyhjennyksen jälkeen vielä kirkkaalla päivänöllä käydä saunassa, miehet ensin ja naiset myöhemmin.

Aattoillallinen oli juhlava. Valkealiinainen ruokapöytä tarjosi parastaan. Oli sianlihaa paistina ja syltynä. Oli räätikkä- ja perunalootaa. Oli lipeäkalaa ja suolasiiikaa. Ja lopuksi riisipuuroa ja sekahedelmäsoppaa. Erikoisesti muistan miten Paapan rinnalla istuen opin herkkuna syömään lipeäkalaakin, jonka tuoksua aluksi vieroksuin.

Ruokailun jälkeen luettiin jouluevankeliumi ja laulettiin "Enkeli taivaan". Sitten olikin jo lahjojen vuoro. Vanhaa tapaa noudattaen oli Tuurilassa "nakattu" lahjat ovesta ja samalla huudettu saajan nimi. Vasta kun meidän perhe tuli taloon, toi joulupukki lahjat. "Nakkaamalla" hoidettiin kuitenkin naapurien "juhulaklapit", joita lapset keskenään nakkelivat vielä uudenvuodenaattonakin.

Pukkiperinne ja samoin joulukuusi tulivat Lehmäjoen lapsiperheisiin kansakoulun mukana.

Tuurilan Mumma, äidinäitini kertoi miten esikoispoikansa Samuel, käydessään ensimmäistä lukuvuottaan Ikolan kansakoulussa kirkonkylässä, haki metsästä talon ensimmäisen joulukuusen, joka ripustettiin tuvan leipähirteen.

Kuuseen ei ollut muuta koristetta kun yksi kynttilänpätkä. 5 vuotta nuorempi lisakki-veli istui lattialla ja silmät kirkkaina ihailien totesi, "Voi kuinka sinä Samppa löyrit nuan korian juhulapuskan" Tämän jälkeen Tuurilan "juhulapuska" aina roikui samassa kattohirsessä, joka taloustöiden ja muiden touhujen kannalta oli kätevä ratkaisu.

Mielestäni joulupukki oli aina antelias, vaikka lahjojen lukumäärä ei suureksi nousutkaan. Muistan tarkoin erään joulun lahjakokoelmani. Siihen kuuluivat: jäniksennahalla vuoratut kintaat, kumipallo, kirja ja sukat.

Lopuksi saapui joulupukki tuoden ruskean paperipussin. Sen sisältö oli joka vuosi samanlainen; "nisuääijä", omena ja kaksi karamelliä.

Joskus tuli yllätyslähjojakin. Eräänä Tapaninpäivänä Rinta-Karhun isäntä ja emäntä tulivat vieraisille. Isännän kainalossa oli suuri säkki, josta ilmestyi kaunis kolmipyöräinen puuhevonen, jonka polkemalla sain heti kulkemaan ympäri laajaa tupaa. Olipa se erinomainen lahja. Olin kai Rinta-Karhun paapan erikoisessa suosiossa, koska sain häneltä usein käteviä leluja. Vaikka jouluaattona valvottiin myöhään, oli aamulla noustava aikaisin. Matka kirkolle oli yli 10 kilometriä ja jumalanpalvelus alkoi sangen varhain - muistaakseni klo 6.

Tuurilasta lähdettiin joulukirkkoon joka jouluaamu. Eräänä jouluna oli niin lumetonta, että aattona päätettiin jättää kirkkomatka tekemättä. Jouluaamuna Mumma herätteli, että ulkona on täysi rekikeli ja niin matkaan lähdettiin kahdella hevosella. Hieman karahtelivat jalakset alkumatkalla hiekkaan, mutta pian jatkuva lumentulo tasoitti kelin.

Jouluiselta kirkkomatkalta muistiini on jäänyt eräs elämäni onnellisista hetkistä. Silloin oli paljon lunta, kipakka pakkaneen ja täysi kuutamo. Istuin kahden aikuisen keskellä, lämpöisten "fälyjen" alla, uudet kintaat kädessä. Syvään painetun karvalakin alta katselin "Pruunin" varjon hyppelevän tienvierustan hangella. Kuulin pakkaslumen narahtelun, kulkusten kilinän ja aisakellon rytmikkään soinnin.

Se onnen tunne, jonka silloin koin on lähtemättömänä painunut mieleeni.

Ennen kirkkoon lähtemistä oli suoritettava jouluaamun "seremoniat", joista tärkein oli "tervaslampun" sytyttäminen ja paikoilleen asettaminen.

Oli jännittävää, kun Lauri-eno otti "lampun" päreorsilta ja Aarnen avustamana pisti sen yläpään loimuavaan takkatuleen. Rutikuivat tervassäleet lehahtivat tuleen ja palava soihtu kannettiin ulos ja asetettiin pystyyn hankeen niin että se valaisi pihamaan ja näkyi kauas maantielle. Muistelen, että tämä soihtu paloi vielä kun palasimme kirkosta.

Jouluaamun jumalanpalvelus oli aina mahtava elämys. Juhlavalaisu kirkkoalttarin kaunis kynttiläasetelma, pappien messukasukat, kuoron ja urkujen juhlava sointi ja kaiken kruununa tuttu "Enkeli taivaan", johon täysin rinnoin osasin itsinkin yhtyä.

Kotiin palattiin aika vauhtia. Siinä oli hieman kilpa-ajon tuntuakin, olihan Tuurilan Paappa tunnettu hevoskasvattaja, nyt ohjaksissa.

Kotona odotti lämmin tupa, jouluihin ateria ja joululahjat, erikoisesti kirja tai kirjat. Joulupäivä vietettiin rauhallisesti kotioissa. Mitään vierailuja ei tehty.

Seuraava Tapaninpäivä oli sitävastoin vierailujen ja perinteinen ajelupäivä. Se oli myös vanhastaan talvisten häitten viettöpäivä. Muistan, että ainakin parina Tapaninpäivänä olimme Mäki-Tuurin Aaton kanssa ajomiehinä, kun varttuneempaa väkeä kuljetettiin häihin. Samalla saimme tehdä ylimääräisen Tapanin-ajelun kylälle. Toinen näistä ajeluista on erikoisesti jäänyt mieleeni, koska silloin oli valtava lumipyry. Kaikki tiet olivat tukossa ja lunta oli hevosen mahaan saakka. Kuljetimme häävieraat Nikulaan ja palasimme Valkaman kautta vanhaa "Keskitietä" kotiin. Minulla oli ajokkina tasainen "Pruuni", mutta Aatolla nuori "rekiveto". Olipa uljasta tuloa, kun Aato meni edellä hevosen hyppiessä pitkin loikkauksin hangen päälle.

Vanhan tavan mukaisesti kävi Tapani-iltana pukkeja, naamioituneita kylän tyttöjä, jotka lauloivat ja leikkivät joitain joululeikkejä ja saivat palkionsa.

Uudenvuoden aattona valettiin tinoja ja tehtiin muitakin taikoja. Ensimmäinen tina valettiin "talon haltijalle" ja vasta sen jälkeen talon asukkaille ikäjärjestyksessä. Kynttilän valon avulla yritettiin esineitten varjoista löytää ennusteita alkavalle vuodelle. Lapset jatkoivat vielä uudenvuoden aattona "klappien nakkaamista" Perinteeseen kuuluu, että lahjan saaja, jonka nimi heitettäessä mainittiin - yritti tavoittaa nakkaajan, voidakseen tämän tunnistaa. Muistan miten Aaton kanssa lapsina aattoiltoina juostakirjasimme toistemme edellä ja jälessä jopa useitakin kertoja.

Joulun ja uudenvuoden välinen aika oli "puolipyhäistä" aikaa, jolloin sopi tehdä sukulaisvierailuja. Tänä aikana Tuurilaan tekivät vierailunsa Loukolan väki, Tuurilan vanhin tytär lida, Julia-miehineen ja muutamine lapsineen. Tuli kestiin myöskin Tuurinkosken Samppa-eno ja lisakki-eno, jolloin talo oli väkeä täynnä. Muistan, että näihin kesteihin aina kuului musiikki, sekä laulu että soitto. Muistan erään lapsuuden illan, jolloin Paapan selän takana maaten kuuntelin Tuurilan sisarusparven esittämää sekakuorolaulua, jolloin ainakin "Lähteellä" painui erikoisen selvästi mieleeni.

Loppiainen oli vielä joulunaikaa, mutta sitten se päättyi. Alkoi arkinen askar-, "läpileivät" ja härkäviikot ja myös koulu.

Jospa meilläkin ois joulu

Kun puhumme joulusta ja tunteistamme siitä ajatuksemme palaavat lapsuuteen. Jouluhan on lasten juhlaa, mutta vanhemmat tekivät muistojemme joulun. Näistä varhaisista muistoista säilytämme mielikuvan, jonka kuljetamme mukana, vaikka päädyimme kauas. Se mielikuva liittyy siihen paikkaan missä nämä muistot rakentuivat — kotiin.

Kun sitten siellä, muualla, joudumme valmistamaan joulun, teemme sen muistojemme mukaiseksi ja liitämme siihen kaikkea sitä mikä teki joulusta ihmeellisen. Sen ajan pituus ja sen matkan pituus siitä ajasta ja siitä paikasta ovat suhteessa siihen kaipuuseen jonka tunnemme jouluna.

Muutin Kanadaan heti armeijan jälkeen. Löysin siellä neidon, hän on kolmannen ja neljännen sukupolven suomalainen äitinsä puolelta. Avioituimme ja nyt on siellä jo kuudennen sukupolven suomalaisia, kaksi pientä tyttölasta. Heillä on paljon tietoa Suomesta ja varmistan, että saavat sitä lisää. Suomi on heille eksoottinen ihmemaa, jonne he haluavat myös tulla.

Kun uuden vaimoni kanssa aloimme viettää yhteistä joulua tuli kysymys: Kuinka? Millainen voi Joulu olla Pohjoisnavan toisella puolella, kymmenen tunnin aikaeron päässä? Hyvä kysymys. Olemme niitä paluumuuttajia ja nyt nautimme suomalaisesta joulusta Suomessa ja siitä mitä kaikkea ihmeellistä voimme täältä lähettää sinne lahjoiksi lapsille ja heidän perheilleen.

Siinä juuri on se tärkein ulkosuomalaisen tarve, kuinka saada tarpeeksi suomalaisuutta sinne ja kuinka säilyttää ja siirtää ainakin omille jälkeläisilleen osan niistä rakkaista perinteistä ja muistoista kotoa. Suomi oli aina minulle koti. Suomea ei voi siirtää kokonaan täältä sinne ja jos voisi niin eihän se olisi enää Suomi. Osa siitä erikoisuudesta olla suomalainen on se että vain Suomessa voi kokea ja tuntea sen omaksensa.

Olen viettänyt muutamia lomiani täällä joulun aikaan, on vaikea kuvailla sitä tunnetta, kun juna lähtee liikkelle Helsingin asemalta kohti Pohjanmaata. Siinä korvaantuu moni asia. Joillekin lomat eivät enää riitä, täytyy muuttaa takaisin Suomeen.

Kanadassa noudatetaan yleensä Anglo-Saksolaisia perinteitä ja niin myös joulun viettämisessä. Näihin tietysti suomalainen liittää omat perinteensä ja näin se kanadalainen kansallinen mosaiikki rakentuu ja kaunistuu näistä.

Mitä meidän omiin jouluihin tulee niin seurasimme sellaista kahden systeemin joulua. Joulukuusi tuotiin sisään ja koristeltiin jo viikon verran ennen aattoa. Aattoa vietimme suomalaisen tapaan kinkkuaterialla johon kuului myös lanttulaatikko, perunamuusi ja "sinsalla". Sinsalla oli minun tarjoukseni suomalaisen joulun onnistumiseksi. Lapset herkesivät pilaillemaan kustannuksellani, alkoivat kutsumaan sitä "Isän Punajuuri-Silakka Yllätykseksi". Nuorin vei sen vielä pitemmälle, kun ilmoitti että "Se yllätys on siinä että se maistuu paremmalta kuin se kuulostaa" Pilailuahan se oli ja he oppivat, suomalaislasten tapaan, syömään silakan ympäri.

Aaton vietimme oman perheen parissa, tietysti Suomea puhuva anoppini kuuluu perheeseen. Vielä pidänkin hänestä! Tämän "kahden systeemin joulun" hienouksiin sisältyi toinenkin jouluateria. Joulupäivän iltapäivällä lähisukulaiset saapuivan kalkkuna-aterialle. Siinä yhtyivät kanadalaiset ja suomalaiset tapa- ja ruokakulttuurit; Kaikki halusivat lanttulaatikkoa kanadalaisen ruuan keralla, jotkut myös "sinsallaa". Tietysti joulutorttua piti olla, koska se tapa on siirtynyt lapsileni lanttulaatikon ja pullan mukana.

Lapseni huomasivat varhain, että suomalaisen tapaan on edullista avata lahjat jo jouluaattona! Ei tarvitse odottaa joulupäivän aamua niinkuin heidän kanadalaiset ystävänsä joutuivat tekemään. Kanadalaisessa, siis Anglo-Saksolaisessa joulussa on paljon hienoja ja kauniita piirteitä, myös maukkaita, joista juuri se uunipaistettu kalkkuna täytteineen karpalohyytelön kera nousee ainakin joulukinkun rinnalle.

Toivon menestystä kanadalais - suomalaiselle joululle. Meidän osaksi on nyt tullut tämän "kahden systeemin joulun" levittäminen kotisuomeen!

Risto Tammi

Sotahevostemme kunniaksi

Hevoset ovat olleet korvaamattomia rauhan töissä ja välttämättömiä sodan tehtävissä.

Isostakyröstä on osallistunut hevosia sotatoimiin vuosina 1918, 1939-40 ja 1941-44. Hevoset ovat olleet korvaamattomia rauhan töissä ja välttämättömiä sodan tehtävissä. Seinäjoelle saatiin pystytetyksi v. 1994 komea "Suomenhevonen - Sotahevonen" patsas. Sotahevosille on Isossakyrössä nyt tehty muistoesine.

Isonkyrön Asemiesmuseon osana toimii Perinnetoimikunta, joka on suorittanut laajamittaista perinnetiedon tallentamista. Paksut kansiot nimillä Sininen Kirja I ja II sisältävät paljon tietoa, joka muuten olisi hävinnyt. Viimeisin suuri tehtävä on ollut koota Muistotaulu nimellä "Jatkosodassa 1941 - 1945 kaatuneet isokyröläiset".

Perinnetoimikunnan kokouksissa oli tullut myös esille ideoita Isostakyröstä sotaan lähteneiden hevosten muistamiseksi. Ratkaisu syntyi Heikki Hattusen ideasta. Idean keksijä, kuten tapana on, joutui myös "Hevosenkengä- projektin" vetäjäksi.

Muistoesineen muodostaa sodanaikainen hevosenkenkä, joka on naulattu oikeilla nauloilla auringon kuluttamaan lautaan. Kengän sisäpiirissä on Hevosottolautakunnan metallinen tunnusmerkki ja laatta, jossa teksti: "Sotahevosellemme kunniaa tehden, Isonkyrön Asemiesmuseo".

Muistoesineen takapuolelle on laitettu asiaa selventävä teksti: "Isonkyrön Kunnan Hevosottolautakunta joutui lähettämään Talvisotaan 202 ja Jatkosotaan 212 hevosta. Hevosilla oli tällaiset kengät jaloissaan. Lautasten karvapeitteeseen leikattiin kunkin hevosen tunnusnumero. Valjaat ja ajopelit varustettiin oheisella tunnuksella. Numero 199 oli Isonkyrön kunta ja alla ajopelin sarnanumero. Ne merkittiin myös hevosen Kantakorttiin. Kiitos tuesta, ISONKYRÖN ASEMIESMUSEO.

Tuesta kiittäminen tarkoittaa sitä, että näitä muistoesineitä luovutetaan 200 markan hintaan. Rahat tulevat Asemiemuseolle. Myynti on jo alkanut, muistoesineitä on rajoitettu määrä.

Muistoesine Heikki Hattusen kädessä, tallin ovella on juottopussi ja valjaita. Puheenjohtaja Paavo Rinta saa museoitavaksi Veli Alanteen säilyttämät karvanpoistosakset.

HEVOSTEN SOTAANLÄHTÖ JA SODASTA PALUU.

Isossakyrössä on ollut n 1100 työikäiseksi luettua hevosta. Isossakyrössä Hevosottolautakunta toimi 1939 useassa paikassa. Tämän kirjoittajalle (sihteerin virkansa nimissä) lähin paikka oli Isonkyrön Kunnantalon pihalla ja puolivalmiin urheilukentän alueella, toimistona oli Kunnantalon hevoskatos. Lautakunnan johtajana toimi SK-vääpeli Jalmari Keko, toimielimeen kuului armeijan eläinlääkäri, varusmestareita ym melkoinen joukko. Paikallinen asiantuntija oli Viljo Ventä. Vastaanotto oli vakavaa puuhaa, maataloissa välttämätöntä vetoeläintä ei niin vain sotaan luovutettu.

YH:n aikana hevoset ajettiin karavaanina yöaikaan Seinäjoen raviradalle. Olin koulusta lomalla ja ajoin kotini hevosta karavaanin mukana Seinäjoelle. Jussi Talso toimii johtajana. Vuonna 1941 sama hevosottotoiminta toistui ja Lautakunnassakin näkyi samoja henkilöitä. Silloin olin lomalla armeijasta ja seurasin kiinnostuneena hevosten vastaanottoa. Minua kiinnosti se, koska hevoset toimitetaan; silloin alkaisi sotakin. Hevoset on silloin kuljetettu pois Isonkyrön pysäkillä ja Tervajoen asemalta junavaunuissa. Nimityksenä oli 'härkävaunu'.

Hevosten mukaan otettiin aluksi kovapyöräkärriä. Mukana piti olla kaksi heinäpaalia, hehto kauroja, sanko sekä lapio, rautakanki, loimi ja marhaminta. Se oli outo nimi, kriimua se tarkoitti.

Sodan jälkeen eivät kaikki hevoset palanneet takaisin. Yleisesti suomalaisten hevostappiot ovat olleet n 9 %. Tilalle voi saada sotasaalishevosia tai rahakorvauksia.

"Hevosenkenkä- operaation yhteydessä on kuultu monenlaisia muistoja sotahevosista. Hevosten hoitajat ovat saattaneet saada osoitteita tietoonsa ja ovat usein lähettäneet kirjeitä ja saaneet vastaan paketteja. Kirjeitä on vieläkin tallessa. Kotiin palautettuja hevosia on purettu rautatievaunuista. Monet ovat heti tienneet suunnan kotiinsa ja laukanneet pois ilman kuittauksia. Monet hevoset ovat olleet pitkän ajan säikkyjä ja jotkut kuulovikaisia. Kunto on ollut kohtalainen.

Sotahevosista tiedetään monissa taloissa vieläkin nimiä. Veli Alanne lunasti muistoesineen kotoaan sodassa olleen Reima-hevosen kunniksi. Hän muistaa hevosen tunteneen hyvin kotinsa, oli ollut kuulovammaisen eikä enää kauaa työtä tehnyt. Isänsä Matti Alanteen jäljiltä oli talossa ollut hevosottopapereita, metallilevykkeitä ja käyrät karvanleikkaussakset.

Sotaveteraanit muistavat ratsuja, kuormahevosia ja tykkivaljakon vetäjiä. Rehutarpeet olivat olleet huonoja. Hevosilla on kuljettu haavoittuneita reessä, kärriillä ja vaikeissa maastoissa purilaila. Hevoset ovat olleet kovan ajan kestäneitä sotatovereita. Ilman hevosia ei armeijamme olisi sotaansa voinut käydä.

Risto Knaapi, Perinnetoimikunnan sihteeri, joka muistaa viimeisenä sotapäivänä kaatunutta Bella-hevostaan.

Tapautui Isossakyrössä vuonna 2000

Isonkyrön uusi koulukeskus saa seurakseen kirjasto- ja liikuntahallin.

Isonkyrön keskusta koki liikenteellisen muodonmuutoksen. Tiet kapenivat 9 :stä 7 metriin. Jalkakäytäviä korotettiin ja muotoiltiin uudelleen. Tarkoituksena on tehdä keskusta jalankulkijoille turvallisemmaksi. Pyörätie jatkuu nyt valtatielle saakka. Uudet katulamput ja vielä hennot vaahteran ja koivun taimet somistavat päätietä.

Isonkyrön Yrittäjät ja maataloustuottajat järjestivät Vappuna Isokyrö elää - tapahtuman. Sisätiloissa oli yrittäjien osastoja ja ulkoa löytyi monensorttisia koneita vuosikymmenien ajalta.

Marja-Liisa Kaarniahon osastolla oli oman Kädentaito yrityksensä pellavatuotteita esillä.

Isonkyrön yrityskummi Matti Kivinen ja Nuujan Aulis miettivät miten myllyt saisi parhaiten pyörimään.

Eino Krankkala 92-vuotias teräsfaari hoitaa oman pihansa nurmikonleikkurit ja lumenluonnit. Tässä syntyy polttopuuta talven tarpeita varten.
kuva TO

Taimi Mäkynen piti 85-vuotis merkkipäivänsä kunniaksi taidenäyttelyn Lisesan tiloissa. Mukana oli tauluja kolmelta vuosikymmeneltä.

Tuuralan Kylätoimikunnan ylläpitämä Kyläkaffila oli kesäaikaan monien kohtauspaikka. Ojasen Jarmo ja Kohtalan Heikki koettavat puhua Ollilan Tarjaa minigolf-kisaan.

Laurolan kyläjuhlassa kuunnellaa Kirsti Paavolan esitelmää

1700-luvun markkinoilla Antti Reini esittelee vanhanaikaista päreitten tekoa.

Isonkyrön Yrittäjien vauhdikas vuosi

Kyrönmaan alueen yrittäjät osallistuivat TYKO-iltaan. Illan teemana oli Yrittäjän hyvinvointi.

Aittasen Arton valmistama loimulohi maistuu mahtavalta vaikka talvipakkasilla kuunloisteessa.

Leijonien potkukelkkakisaan osallistuivat Marita Karhu, Jari Lehtonen ja Juha Savinainen. Erityispisteet upealle kelkalle.

Helka tähtää ja taitaa osuakkin

Tuloksia karting-ajoissa odottaa Saija Viljanmaa, Kari Mäki ja Väinö Kujala.

Vaeltajat tauolla
Raippaluodon
patikointialueella.

Keväällä paranneltiin
kuntoa selkäjumppassa

Vuressaloon tehtiin
metsäretki ja putsattiin
samalla vanhaa kiviaitaa
risuista.

Hissan Keijo opetti
linnunpönttöjen tekoa.
Nyt voi linnut tulla,
kun on tuvat valmiina.

<p>Kuljetusliike LAURI YLINEN Ky Hitsauskaasut- ja tarvikkeet Nestekaasua Tervajoki, puh 478 5070</p>	 <p>Ikola Veikko puh. 471 3078</p>
<p>V-M TUOMINEN Oy puh. 06-472 4784, 0400-567 447</p>	<p>Rahti-Kujala Oy Pohjankyröntie 89, 61500 Isokyrö</p>
<p>S & M ERKKILÄ Oy - karjankuljetus - autokorjaamo puh. 471 4133</p>	 <p>KULJETUSLIIKE MARKKO OY</p>
<p>Kuljetus J. Kujala Ky Luhdantie 54, 61500 Isokyrö Puh. 06-472 4566, 0500-365 666 Fax 472 4551</p>	<p>Puutavarakuljetukset Heikki Laine</p>
<p>Olli Riihimäki Oy Puh.0400-662 289</p>	<p>Kalevi Riihimäki - maatalouskuljetukset puh. 0400-263 511</p>
 <p>Juhani Saukko Ky</p>	<p>Heikki Riihimäki Oy Puh. 472 4546, 0400-861 028</p>
<p>Kuljetus Jyrki Torpisto Ky Puh. 471 4019, 0400-660 509 Fax 471 4419</p>	<p>Jukka Eerola - kalkituspalvelu -rahtiliikenne 06-478 5560, 0400-867 884</p>
<p>SORATOIMITUKSET Paavo Kangas Petsamontie 313 61520 LEHMÄJOKI Puh. 0500-230 569</p>	<p>KALKITUS KUJALA Erkki 471 3271, 0400-369 975 Jyrki 471 3971, 0400-567 443</p>

06-471 3737

Aulis Nuuja Oy

61500 ISOKYRÖ

471 4444
0400-664 444

Kyrönmaan Jätehuolto

Erkki Mulla
0400-363 635

ISONKYRÖN KUKKA JA LAHJA

P. 471 4200
HILKKA HUHTAMÄKI

KYRÖNMAAN SAMMUTINHUOLTO KY

SISÄASIAINMINISTERIÖN
HYVÄKSYMÄ SAMMUTINHUOLTO

• MYYNTI • TÄYTE JA TARKASTUKSET

VAASA
Liisantie 1
Puh. 322 3465

ISOKYRÖ
Puh. 471 3840
0400-762 195
322 3465

Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotan asiakkaileni

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

Korjaamo Arto Kuusikko

471 3900, 0400-160 230

*Kiittäen asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta
Rauhallista Joulua
ja
Hyvää Uutta Vuotta*

RAKENNUSTARVIKE KY BUCKMAN & MULLOLA

61500 ISOKYRÖ, puh. 06-471 3362

*Hyvästä yhteistyöstä
kiittäen sekä
Menestyksellistä
Uutta Vuotta toivottaen*

TOIKAN TILIPALVELU KY

Sirpa Toikka

Toikan Sähkötyö Ky

66440 TERVAJOKI
06-478 5410, AUTO 0400-364 160
Telefax 06-478 5695

<p>RADIO- JA TV-HUOLTO sekä muu SÄHKÖLAITEHUOLTO</p> <p>Kyrönmaan Elektroniikka</p> <p>Juhani Kujala, Jussintie 4, 61500 Isokyrö puh. 06-471 3491, autopuh. 0500-560 411</p>	<p><i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!</i> <i>Kiitos kuluneesta vuodesta.</i></p> <p>PARTURI-KAMPAAMO FIIA Anne Uusihaka puh. 471 4220</p>
<p>TERVAJOEN KELLO</p> <p>ARVI KUJALA puh. 478 5117</p>	<p>MUNKIN KAUPPA ja KASVIHUONE</p> <p>66440 TERVAJOKI, puh. 06-478 5088</p>
<p><i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta</i></p> <hr/> <p>ISONKYRÖN KULJETUS OY</p> <p>puh. 0500-268 333</p>	<p>Pauliinan Kukkapuoti Paula Viljanmaa Puh. 471 3807</p> <hr/> <p>- Toyota purkuosat - Lae-Invest Oy Laurilantie 7, 61500 Isokyrö Puh. 0400-763 055</p>
<p><i>Hyvää Joulua ja Onnea Vuodelle 2001</i></p> <p>KYRÖNMAAN OSUUSMEIJERI</p> <p>Isokyrö, puh. 471 5112</p>	<p>SIIVOUSPALVELU</p> <p>T:mi Maritta Karhu</p> <p>p. 040 575 5087 f. 06 471 3376</p>
<p><i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta</i></p> <p> POLYNO</p> <p>Ritaalantie 3, 66440 TERVAJOKI Puh. (06) 478 7100, Fax (06) 478 5605</p>	<p></p> <p>PYÖRÄKORJAAMO T:MI HARRY KARHU</p> <p>Pohjankyröntie 176 ■ 61500 Isokyrö Puh. 4713 511 ■ 0400 - 569 808</p>

Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta

Pohjankyrö lehti

puh. 471 5200

Ps. Lahjakorttimme on hyvä joululahja, josta on iloa koko vuodeksi.
Soita meille, niin lähetämme lahjakortin puolestasi.

Hoiva- ja ATK-palvelu

ROMU

Maatalouden ATK-ohjelmat ja koulutus

Jaurintie 591

0400-269 262

Asiamiesposti palvelee sinua liikkeen
aukioloaikoina

VIRPIN KENKÄ

puh. 478 5990 Tervajoki

Lähikauppias

Valinta Mäkinen

61550 Orismala, puh. 472 4580

Viihdekeskus KALLIOJÄRVI

Isokyrö 0400-667 269

Mahdollisuus uida, kalastaa
tai patikoida.

Talvisin avantouintia.

Mökkimajoitusta.

Meillä onnistuvat pikkujoulut,
perhejuhlat, koulutukset ja
kokoukset.

A-oikeudet

Tanssia harrastaville uudet
tilavat tanssisalit.

Kyrönmaan Rakennustarvike Oy
Tervajoki 06-478 5630, 478 5631

Automyynti Jorma Havina

0400-666 096

JÄTEVESIKAIVOJEN-
VIRTSAALAARIEN
TYHJÄYKSET
Juha Vaismaa

Puh. 06-471 4007, 040-503 5047

Hyvää Joulua ja Onnea
Uudelle Vuodelle
KYRÖN GRILLI-KIOSKI

0400-864 790, 471 4790

Kyröön Parturiliike

Puh. 471 3595

Leikkaukset ilman ajanvarausta,
pitemmät työt varauksella.

GOLDWELL

RAUNEX

OMPELUTYÖT,
ASUSTEET,
KANKAAT

PUUTYÖPAJA

LAHJATAVARAT,
LEIKKIMÖKIT,
TUULIMYLLYT,
ROSKAKATOKSET,
KORISTEKAIVOT.

**KYLMÄ-
SAARI**

61400 YLISTARO
06-474 0644
0400-363 604

HUOLTAA
TILATANKIT, JÄÄKAAPIT, PAKASTIMET, KYLMIÖT
AUTOJEN JA TRAKTOREITTEN KYLMÄLAITTEET

RAUNI JA KEIJO
RAATIKAINEN,
RITAALANRAITTI 47

MYYMÄLÄ

PUH. 478 5408, 0400-864 372
AVOINNA
MA-PE 10-18, LA 9-15

FYSIKAALINEN HOITOLA
TALSO & TOIKKANEN

fysikaaliset hoidot ja hieronta, nikama- ja
nivelkäsitteilyt, akupunktio
Keskuskatu 2, Isokyrö

Puh. 471 3715, 0400-635 469, 040-727 2811

SÄHKÖASENNUS V. VALTARI

ORISMALA
PUH./FAX 06-471 3934
0400-366 632

SUUNNITTELU - ASENNUS
MYYNTI

*Joulurauhaa sekä
Onnea Vuodelle 2001*

Studio Mielty

Kaupparaitti 2

PL 23 66441 Tervajoki

Puh. 06-4785441

Helkan Pitopalvelu

Helka Aittanen
65120 Lehmäjoki
puh. 06-472 4295

-erilaisten juhlien ja ruokailujen järjestäminen

Parturi-kampaamo
Enna

P. 06 4713830

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

ISOKYRÖN ASEMIESMUSEO

Avoinna sop. muk.
Risto Knaapi, p. 471 3045

<p>TAKSI HILLEVI SAARELA Puh. 0400 432 803</p>	<p>Valokuvausliike K. J. MIELTY Ky SISKO MIELTY Pohjankyröntie 118, puh. (06) 471 3248</p>
<p>TILI-JUKKA J. LEHTONEN TOIMISTO. 06-478 5722 FAX: 06-478 5922 GSM: 0500-663 112 TILITOIMISTOPALVELUA VUODESTA 1989</p>	<p><i>Teemme Joulun kanssasi:</i> VILLAVINTTI MA - PE 10-17 LA - SU 10-13 LAADUKKAAT LAHJAT JA KOTIMAISET KÄSITYÖT P / F. 4701 330, 0400-865 282 WANHA TUPA PERINTEISET LAATIKOT JA LEIVONNAISET TILAUKSESTA P. 4713 443, 040-7309 390 <i>Tervetuloa Kotiseututalolle!</i></p>
<p>Keittiö-, komero- ja kylpyhuonekalusteet Puusepäntiike KEIJO HISSA Tervajoki, puh. 478 5052, auto 0500-668 513, fax 478 5056</p>	<p><i>Joulurauhaa</i> Vihersuunnittelu Kirsi Salomaa Ky Salomaantie 66, 61520 Lehmäjoki puh. 472 4205 0500-868 765</p>
<p> siivouspalvelu m.paularanta^{ky} <i>Puhdasta Joulua</i></p>	<p>YRITTÄJIEN MAATALOUS OY Matti Paasi Keskuskatu 3, puh. 472 4588</p>
<p>61500 Isokyrö Puh. 06-472 4448, 040-514 3460 Telefax 06-472 4449</p>	<p> MARKKA VENYY EDUKSESI LAIHIA 477 0538 KÖSSIN HALLI "PALLO ON SULLA, SÄ TIEDÄT SEN" Kössistä vaatteet juhlaan — työhön, kuumaan — yöhön. Pienestä vauvasta — naisille — isoon mieheen. Lisäksi kankaat, lelut, muovit, pesuaineet, kemikaalit, kengät ja paperit ym. ja edullisesti laihialaisittain.</p>
<p> OY AUTOKOULU A. RETTI AB VÄHÄKYRÖ puh. 478 4363 Autopuh. 0500-567 411 ISOKYRÖ puh. 471 3636</p>	<p>TÄYDEN PALVELUN RENGASTALO KAIKKI RENGASALAN PALVELUT RENGASMESTA KURIKKA (06) 450 7900, TERVAJOKI (06) 478 5450</p>

*Hyvää Joulua
Onnellista Uutta Vuotta*

**Kyrönmaan
Nuohouspalvelu**

T. Leppänen, puh. 0400-560 253

Matot, verhot ym.
kodintekstiilit
puhtaana kotiovellesi.

Soita 478 4866/0400-865 970

**KYRÖNMAAN
PESULA**

SUSANNA JA ERKKI JÄRVINEN

Palonkylän
parturi - kampaamo
Virpi Palo
Palonkyläntie 17
4714 230

**HAUTAUSPALVELU
NIEMI**

Pohjankyröntie 134
ISOKYRÖ
p. 471 3760

**Lehmäjoen
Huolto ja Baari Ky**

Veljekset Mäkynen
puh. 472 4286
0400-867 885

**TERVAJOEN
KAUPPAKESKUS**

MARKET TERVAJOKI 4785131

Tervajoen **HALPA-
KAUPPA**

*Toivotan asiakkailleni
Rauhallista Joulua ja
Värikästä Uutta Vuotta*

**KYRÖNMAAN
Tapetti- ja Maalitarvike**

puh. 06-478 5699, Tervajoki

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta
Vuotta*

Ma-Pe 9-21 La 9-18

★ ★ ★ Iloista Joulua ja Onnekasta tulevaa vuotta ★ ★ ★

"Kaikki muut taurit
kaffilla paranoo
vaan ei nilikku!"

Tervetuloa kaffille
ja syömään!

★ ★ ★
Kahvikamari

TARJANTIN

Isokyrö 06-471 3875

GRILLI-KAHVIO
Tarjantti

POHJANMAAN
KONEISTUS **CNC**

Juha Savinainen
PL 2, 61500 ISOKYRÖ
puh. 06-471 3180
0400-849 452
fax. 06-471 3180

TANUN TAVARA

K.Lehtonen

Perttiläntie 603

Puh. 472 4504. 0500-861 165

T:mi Raimo Kaksonen

Vesitornintie 10, Tervajoki

Puh. 478 5276, 040-550 1312

Radio-, TV- ja antennihuolto

 **ravintola
Kirsikka**

Tervajoki Loukontie 6

Sinikka Jokinen 4785770

Lounas ma-la 11 - 18, su 11 - 17
tai sopimuksen mukaan

ad AUTOKORJAAMO

*Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua ja Onnea
vuodelle 2001*

**Auto- ja Konekorjaamo
H Lehtonen**

Ikolanlarvantie 2 Isokyrö Puh: (06) 471 3268

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Mutta Vuotta*

**SAMPO VAKUUTUKSET
KARI LEHTOLA**

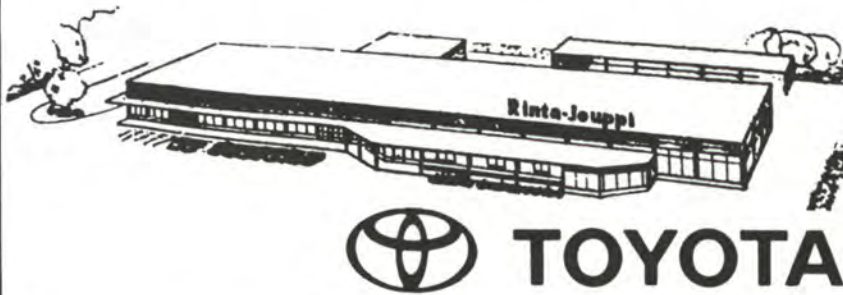
Puh (06) 478 5552
Citikka 332 2223

Fax (06) 478 5619
GSM 050 505 0266

Loukontie
66440 TERVAJOKI

Sähköposti
kari.lehtola@sampo.fi

**KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME
JOULURAUHAA SEKÄ ONNEA VUODELLE 2001**

Rinta-Joupin Autoliike
66440 Tervajoki
Puh. (06) 478 7700
www.rinta-joupinautoliike.fi

Star-Auto Oy

AUTOMYYNTI & MAALAAMO
ISOKYRÖ 06-471 3701, 0500-661 381

✳️ Luotettavaa Autokauppaa ✳️

Diplomivyöhyketerapeutti - Hieronta
RAIMO SIPPOLA - Jäsenkorjaus
- Koppaus

Ulvilantie 95, 61550 Orismala, puh. 472 4601

Maatalous

NOROLAMPI Ky

Tervajoki

☎ 478 5023

Toivottaa Hyvää Joulua ja

Onnellista Uutta Vuotta

TOLKIN KAUPPAHALLI

*Toivottaa
Hyvää Joulua*

LAHJAT KAIKENIKÄISILLE!

• Lahjat • Lelut • Kemikaalit • Työkalut •

Taloustavarat ym. ym.

Tolkintie 17 Puh. 050-597 4591

Tervetuloa ostoksille!

Avoimena ark. 9-18 la 9-15

Joulukuulla avoimena

ark. 9-20, su 12-18

*Joulurauhaa
ja
Onnellista Uutta
Vuotta*

DIESEL KORJAAMO
V. KUJALA

Esan Paja Oy

Lehmäjoki
06-472 4340, 0500-363 834

Kiittäen kuluneesta vuodesta

Tapani Kangas

Puh. 472 4217
Lehmäjoki

KYRÖNMAAN LÄHIVAKUUTUS

Isokyrö 06-471 5300
Laihia 06-477 4150
Vähäkyrö 06-478 4300

ISONKYRÖN FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

ISOKYRÖ puh. 471 3467 • VÄHÄKYRÖ puh. 478 4598

* FYSIKAALISET HOIDOT * HIERONTA * KUNTOSALI * UIMA-ALLAS

Kaikki palvelut molemmissa toimipisteissämme.

Kari Mäki

Keskuskatu 3, ISOKYRÖ
Puh. 040-726 3329

LVI-TYÖ S. Keisanen

*kiittää asiakkaitaan
kuluneesta vuodesta
ja toivottaa
Rauhallista Joulua
sekä*

Onnea Vuodelle 2001

JOHAN

Puh. 472 4798

61550 ORISMALA
puh. 472 4673, 0400-366 473

kellot - korut - lahjatavarat
palkinnot - paristot - korjaustyöt

Palvelemme:
Ma-To 9.00-17.00
Pe 9.00-18.00
La 9.00-13.00

TALOMAALIT

KARI LUOMA
REKIPELLONTIE 9
61500 ISOKYRÖ
040-5540848, 4714110

Suutari Harri Perttu

- kilpikaiverrus

- 25 ja 16 paikk. pikkubussi tilausajoon
Pohjankyröntie 208, Puh./fax 471 3487

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

MeritaNordbanken

TERVAJOKI, puh. 06-478 5031
Aukioloajat: ma 9.00-16.45, ti-pe 9.00-15.45

KULJUN KOTIPALVISTA Palvituotteet jouluksi

Eija ja Tauno Kulju, Hangastie 128
ISOKYRÖ, p. 471 3195, 040-705 8195

Toivotamme kaikille Hyvää Joulua ja alkavaa Uutta Vuotta

TAKSI

Tarja Hasunen
Tervajoki

06-4785 665
0400-268 088

- Nahka
- Turkis
- Kangas

*P*ompelimo
Raija Moilanen

Hälväntie 828
66440 Tervajoki
Puh. 06-4781518

Isokyrö

Kädentaito

Marjaliisa Kaarniaho

ma-pe 10-15 ja 17-19
la 10-14 tai sopimuksen mukaan
Tervetuloa

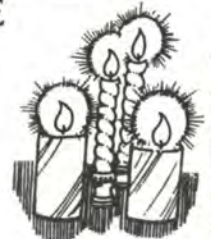
Tuuralantie 778
puh. 478 5963

KIITÄMME OHIKIITÄNEESTÄ VUODESTA JA TOIVOTAMME
ASIAKKAILLEMME JA LIIKETUTTAVILLEMME

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

Kettulan Kauppahuone ja henkilökunta

K

*Mökit nukkuu lumiset,
nukkuu hankitanteret
tuikki taivaan tähtivyö,
- pyhä, nyt on jouluyö.*

(tuntematon)

Rauhallista Joulua!

Ylihärjän

Säästöpankki

Isokyrö Puh. 06-471 5000

**ARKKITEHTUURITOIMISTO
JUKKA ULVINEN**

Perttiläntie 595, 61550 ISOKYRÖ
puh/fax 06-4724618 gsm 0400-661421
e-mail: jukka.ulvinen@pp.inet.fi

050-555 5669

050-532 3111

JORMA RISTILUOMA KY KULJETUSPALVELU

Nortech Metal Oy

**Tolkintie 21
p. 4714643**

ISONKYRÖN LVI

JUHA ISOSAARI Pohjankyröntie 128, PL 10, 61501 Isokyrö
puh. 471 4190, 040-506 4190

**Raimo
Hakala Ky**
**Kalkinlevitys-
palvelu**

KAIVINKONETYÖT • LAVETTIKULJETUKSET
Puh. 06-472 4120, autoon 0400-866 576
049-266 476

**Kirjanpito palvelu
V. Kukila**

Rantatie 8, 66440 Tervajoki
Puh. 06-472 4067, fax 472 4066, 0400-561 810

PÄSSINPÖKKIMÄ

Tarja Rinta
Pohjankyröntie 233
61500 ISOKYRÖ
Puh. 06-471 4122
GSM 050-559 6200
- Huovutustuotteet

**ERIKOISVARUSTELLUT
LAEN TAKSIT JA
LINJA-AUTO**

VOLVO 0400-363 343
FORD 0400-661 388
LINJA-AUTO 0500-661 388

- Ilmastoidut
- Paarikuljetus
- Pyörätuolikuljetus
- Ryhmät 1X8 ja 1X16

Tapio Lae Isokyrö 471 3215

*Joulun toivotuimmat lahjat.
Tule tutustumaan laajaan valikoimaamme.*

**KULTASEPÄNLIIKE
AKI ARO Ky**

Kauppakatu, 66400 Laihia
PUH.06-477 0324

**Hyvää Joulua ja
Onnellista uutta vuotta**

TAKSI
Seija Leppinen
pikkubussi 1 + 8
puh. 050-594 4863, 471 3780

- kotitekoista ruokaa ja pullaa
- lounas arkisin klo 11-15
- myös grilliruokia
- tinasotilaita
- kalastuskortteja

Puh. 472 4500

- Maatalouskoneiden huolto ja korjaus
- MF, Valtra, JD -traktorien, Sampo, MF ja JD -puimurien sopimushuolto

KORJAAMO
Heikki Maunuksela

Isonkyrön keskustassa
vieraskoti LIIESA
viihtyisiä majoitushuoneita
kohtuullisin hinnoin.
Tiedustelut 0400 871 522 Liisa
0400 664 659 Esa

Ps. Meillä onnistuvat myös kokoukset ja pikkujoulut

Sahaus
Terähuolto
Sahausneuvonta
JOKISUUN SAHURI

Mv. Juhani H. Luoma
61500 ISOKYRÖ
Puh. (06) 471 3062

Pohjankyröntie 139, Isokyrö
Puh. (06) 478 8000, fax (06) 478 8020

Isonkyrön Apteekki

- Sinun terveytesi vuoksi!

Palvelemme ma-pe 9-17, la 9-13

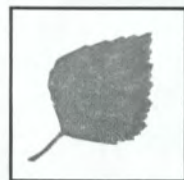
Julkaisija: Isonkyrön Yrittäjät ry
Kansikuva: Matti Visanti
Taitto: Pirkko Viljanmaa
Painos: 900 kpl
Painopaikka: Painotalo Casper

Pankkipalvelun Uudet Tuulet

Tiliasioinnin
palvelumaksu
jäsenillemme

mk

Liity jäseneksi,
käytä etu hyväksesi
ja säästä selvää rahaa!

KYRÖNMAAN OSUUSPANKKI

www.kyronmaanop.fi

Kiitämme kuluneesta vuodesta

toivotamme

Hyvää ja rauhallista joulua

sekä onnekasta

tulevaa vuotta

**AINA EDULLISIA TUOTTEITA JA
YSTÄVÄLLISTÄ PALVELUA
LÄHELLÄ KOTIA**

KK

HATTUNEN

puh. 471 3190 ISOKYRÖ

Valoisa Joulutalo

**UPO
HELKAMA
AEG
CYLINDA**

**GRUNDIG
ELECTROLUX
AIWA**

- stereot — videot — TV:t — pölynimurit
- kahvinkeitin, ym. ym. edullisin hinnoin

KYRÖNMAAN
SÄHKÖ OY **25 v.**
☎ 06-478 5300, 478 5446, Fax
0400-561 644

MAAKUNNAN SUURIN KORISTEVALAISIN VALIKOIMA